

NEVINA U LUDNICI

Scenaristica
Sanja Kovačević

Temeljeno na životu Marije Jurić Zagorke

Prva epizoda
"BIJEG"

(čitajuća verzija)

Copyright © 2019, Sanja Kovacevic
Zagreb, Croatia

EXT. ULICA ISPRED SAMOSTANSKE ŠKOLE - 1889. - DAN

Ispred SAMOSTANA SEŠTARA MILOSRDNICA SV. VINKA PAULSKOG, na stepenicama stoje UČENICE (12-17) u školskim uniformama. Medju onima koje se podižu na prste da bolje vide spektakl je MARIJA JURIĆ (16).

Na suprotnoj strani ulice, sa zgrade GLAZBENOG ZAVODA, visi ogromna zastava AUSTRO-UGARSKE MONARHIJE. Ispred zgrade je desetak POLICAJACA.

Na ulici, gužva ljudi. Napirlitane DAME, odjevene po posljednjoj modi i GOSPODA s cilindrima na glavama, stoje bliže zgradi Zavoda, dok se građani iza njih tiskaju da bolje vide, i plješču MILKI TRNINI (26). Ona pozdravlja masu zračnim poljupcima dok, po šarenom tepihu, ide prema ulazu.

GRADJANKA

Milka, dobrodošla kući!

GRADJANKA 2

Milka, volimo te!

Učenice groupijevski zavrište kad se Milka okrene k njima i pošalje im poljubac. NADSTOJNICA i ČASNE SESTRE-UČITELJICE pokraj njih okrenu očima, ali ne reagiraju.

Marija je ugledala nešto u gomili i lice joj se ozari.

UČENICA

Pogledala me!! Najbolja Tosca na svijetu je MENI poslala pusu!

(Mariji)

Si vidla?!

Učenica se iznenadi jer Marija više nije pokraj nje, niti među ostalim učenicama.

Marija se probija kroz gužvu, pogleda fiksiranog na ČOVJEKA S NOVINAMA.

Dok Milka ulazi u Zavod, pozdravljajući ushićene građane, iz kočije s banskim grbom koja se upravo zaustavila, izlazi KHUEN-HEDERVARY (40) i KHUENOVA ŽENA (30). U njihovoj pratnji su dva BANOVA OSOBNA GARDISTA u crvenim livrejama. Jedan zagrmi snažnim glasom, najavljujući bana:

GARDIST

Grof Károly Khuen-Héderváry Belásy
de Hédervár, ban kraljevine
Hrvatske i Slavonije!! I njegova
supruga, vojvotkinja Margita Teleki
de Szék.

Pokretom ruke, ban pozdravi prve redove koji udvornički odzdrave pljeskom, dok je među građanima pljesak sporadičan.

Marija se uspije probiti do ČOVJEKA S NOVINAMA, ali je ne zanima on nego novine koje, savijene, vire iz džepa njegova kaputa. Na novinama se jasno razabire njihovo ime - OBZOR.

Marija se lukavo nasmiješi i pažljivo primakne Čovjeku..

Odjednom, niotkuda, ulicom dotrči jedna ogromna SVINJA, i zaleti se, začudnom brzinom, ravno na bana. Od iznenađenja, Khuen se zanjiše, gubeći ravnotežu, ali ga Gardisti brzim refleksima spase poniženja i pada. Ipak, iz gomile se čuje hihot.

Za svinjom odmah dotrči SELJAK (18) u pohabanoj odjeći.

SELJAK

Andjoo! Andjo vraćaj se!

Marija tek sada shvati da se našla u prvom redu do ulice.

Dva POLICAJCA su već zgrabila mladića dok on, silno uplašen, pokazuje na svinju koja je pobjegla u zgradu Zavoda.

SELJAK (CONT'D)

Pustite me da je ulovim! Pobjegla mi je sa sajma!

(za svinjom, oštro)

Andjelika! Andje-li-ka!!

Na tu riječ, Hedervaryju se zgrči lice, i tek na trenutak poremeti njegovu hladnu strogost.

Marija ga gleda sa zebnjom, i njegov se pogled zaustavi na njoj. Ona zaustavi dah. On podigne obrvu - prepoznao ju je.

Khuen ulazi u zgradu i, u prolazu, kratko kimne POLICAJCU.

Kad ban nestane u zgradi, POLICAJAC svom snagom opali Seljaka kundakom po glavi. Okupljena gomila zažamori, pokoja dama vrisne, a onda se tišina spusti na ulicu.

Učenice su rukama zatvorile usta da ne vrište. Nadstojnica je jednakog izraza lica kao prije.

Marija u šoku gleda kako dva policajca žurno vuku Seljaka, krvave glave i napola onesviještenog u policijsku kočiju.

Oko Marije su sami muškarci, uglađeni građani.

GRADJANIN 1

Je'l on to zbilja svoju svinju nazval' po banovoj majci?

GRADJANIN 2

Sramota!

ČOVJEK S NOVINAMA

Za što? Za to što su pretukli
nevinog čovjeka ili što smo mi na
to šutjeli?

Čovjek s Novinama, koje mu više ne vire iz džepa, okrene se i žurno udalji od tog cirkusa, ostavljajući za sobom negodovanje građana.

Marija gleda za njim, s prigušenim osmijehom divljenja.

INT. SAMOSTANSKA ŠKOLA / SPAVAONICA - NOĆ

Pokraj ČASNE SESTRE koja stoji na vratima spavaonice, prolazi se dovoljno svjetla da vidimo red gusto poredanih kreveta na kojima spavaju učenice. Osim što, naravno, ne spavaju.

Čim Časna Sestra zatvori vrata, u mraku sobe upali se jedna svijeća, zatim druga pa treća. Svijeće se spajaju i dolaze do kreveta na kojem je Marija već rasprostrla novine - OBZOR.

Nekoliko učenica se stisnulo oko Marije koja pobjedonosno upire prstom u članak u novinama.

MARIJA

Istina je! Khuenu su zbilja opalili
vritnjak!

Karikatura u novinama pokazuje čovjeka s hrvatskom šahovnicom na kapi kako udara nogom čovjeka s brkovima i kitnjastom banskom kapom u stražnjicu.

MARIJA (CONT'D)

Možda će nakon ovoga konačno otići
iz zemlje!

IVANČICA

Bog sačuvaj! On je meni tak zgodan!

Učenice se zakikoću bucmastoj IVANČICI (15), ali Mariju iritira kad je ne shvaćaju ozbiljno dok govori o politici.

IVANČICA (CONT'D) (CONT'D)

(povjerljivo)

Nekak me zagolicalo kad sam ga
vidla danas..

(pokaže "dolje")

Tam, znate..

Dok učenice procesuiraju ovu bogohulnu informaciju, Marija zaškilji, sebi svojstvenom, grimasom prkosa.

MARIJA
(tobože zabrinuto)
Kao da te nešto.. pecka?

Ivančica kimne, dok u svojoj glavi ulazi u sobu panike.

MARIJA (CONT' D) (CONT'D)
(tobože suosjeća)
Uff. Za to se gori u paklu.

Brzinom svjetlosti, adolescentski hormoni polude u Ivančici i ona brizne u plač, dok ostale učenice uplašeno pokriju međunožje izdajničkom gestom.

MARIJA (CONT' D) (CONT'D)
Ali nećeš biti sama tamo.

Djevojke prasnu u smijeh olakšanja, združene u istom grijehu, koji ih zbližava snažnije od bilo koje religije.

Marija ih obožava. Među njima je najsretnije biće na svijetu.

CUT TO:

INT. SAMOSTANSKA ŠKOLA / HODNIK - DAN

Hodnikom škole NADSTOJNICA (40) korača vojničkim korakom prema grupi UČENICA, s knjigama u rukama, koje su se skupile ispred ploče na zidu. Smiju se nečemu što vide na ploči, ali čim ugledaju Nadstojnicu, razbježe se u razrede.

ČASNA SESTRA GORDANA (V.O.)
Napoleon je pomno razrađivao
strategiju prije svake bitke.

Nadstojnica gleda u ploču ŠKOLSKIH NOVINA na kojoj, među raznim tekstovima, strši ona velika karikatura iz Obzora.

ČASNA SESTRA GORDANA (V.O.)
On je rekao da je bitka dobivena u
očima generala prije nego vojnik
ispali ijedan metak.

Nadstojnica otrgne karikaturu i nastavi žurno hodnikom.

INT. SAMOSTANSKA ŠKOLA / RAZRED - DAN

Marija pomno sluša ČASNU SESTRU GORDANU (30) koja predaje razredu od desetak UČENICA (16-18), a neke i prepoznajemo.

ČASNA SESTRA GORDANA
 Htio je reći da čovjek može
 pobijediti najveće nedaće ako
 prethodno čvrsto vjeruje u to.

Nadstojnica grune u razred i sve glave se okrenu k njoj.
 Podigne crtež u zrak, ali fiksira Mariju.

NADSTOJNICA ŠKOLE
 Ovo je zločin protiv javne
 sigurnosti i poretka!

Učenice su nijeme i uplašene.

NADSTOJNICA ŠKOLE (CONT'D)
 Dopustila sam ti da radiš zidne
 novine pod uvjetom da ne pišeš o
 politici!

Marija otpuhne kao da joj je dosadna muha sletila na nos.

NADSTOJNICA ŠKOLE (CONT'D)
 Ali ne! Ti nastaviš pisati laži!

MARIJA
 Nisu laži. Obzor piše da je
 hrvatski zastupnik Geržnjak prije
 dvije godine banu Hedervaryju
 opalio vritnjak usred sabora.

NADSTOJNICA ŠKOLE
 Ako je ban rekao da se to nije
 dogodilo onda nije!

MARIJA
 (s malim podsmjehom)
 Ne može on naređivati što se jest
 dogodilo a što nije.

NADSTOJNICA ŠKOLE
 Može! Jer je ban a ban može
 zatvoriti ovu školu ako hoće!

Marija spazi strah na licu Sestre Gordane i to je zbuni.

NADSTOJNICA ŠKOLE (CONT'D)
 (zagrmi)
 A onda bi ove djevojke ostale bez
 obrazovanja!

MARIJA
 Nisam znala..

NADSTOJNICA ŠKOLE
 Jesi, znala si! Kao što znaš da
 mnoge od njih dolaze iz obitelji
 koje nemaju za kruh a kamoli za
 dotu!

Marija brzo shvati težinu situacije.

MARIJA
 (učenicama)
 Neću više ni slova napisati!

NADSTOJNICA ŠKOLE
 (hladno)
 Je li? Reci to svojoj mami.

Marijina zbunjenost brzo postane panika.

NADSTOJNICA ŠKOLE (CONT'D)
 Zvala sam je da hitno dođe.

U Mariji raste horor jer se majke boji više nego policije.

EXT. DVORIŠTE SAMOSTANSKE ŠKOLE - DAN

Marija skrušeno skuplja ruke pred majkom.

MARIJA
 Molim te, mama, dopusti da ostanem!

JOSIPA JURIĆ (43) je izuzetno lijepa žena, otmjena dama s
 noževima u očima.

MARIJA (CONT'D)
 Neću više nikada pisati, tako mi
 seke Dragice!

Josipa snažno povuče kćer za ruku, prema kočiji koja ih čeka.

Učenice su na rubu plača, tužne što Marija odlazi.

NADSTOJNICA ŠKOLE
 (učenicama)
 Starije se mora slušati jer su
 pametniji, a pametniji su jer imaju
 životno iskustvo!

Nadstojnica ne uživa u mučenju Marije, samo je stroga.
 Prisutne su i UČITELJICE - ČASNE SESTRE.

MARIJA
 Mama, molim te, nemoj mama!!

Josipa gura Mariju prema kočiji. Časna Gordana nosi Marijinu torbu iza Marije i Josipe. Očajna je i ljuta.

ČASNA SESTRA GORDANA

(Josipi)

Za boga miloga, ne možete je
ispisati iz škole mjesec dana prije
mature!

JOSIPA JURIĆ

Mogu! Zakon kaže da mogu raditi s
njom što hoću dogod je maloljetna!

ČASNA SESTRA GORDANA

Ali, bez mature je neće primiti u
višu školu u Zurichu!

MARIJA

A Barun je pristao platiti cijelu
školarinu!

JOSIPA JURIĆ

Da te može posjetiti kad poželi!

MARIJA

(ne razumije mamu)

Želim biti učiteljica, mama!
Najviše na svijetu!

ČASNA SESTRA GORDANA

Gospođo Jurić, draga Josipa, Marija
je najbolja učenica koju smo ikada
imali. Kad završi švicarski licej,
svaka škola u Zagrebu bit će sretna
da je zaposli, ona će biti sretna
da radi što voli, a vi jer ima svoj
kruh i ne ovisi o nikome - svi će
biti sretni!

Josipa je neodlučno zastala, dok ne čuje misao o neovisnosti,
što još više ražesti te snažno povuče Mariju prema kočiji.

NADSTOJNICA ŠKOLE

Sestro Gordana! Majka zna što je za
njenu kćer najbolje!

JOSIPA JURIĆ

Itekako! Udat ću je! Već sam joj
našla muža!

Marija vrisne, opirući se snažno ulasku u kočiju. Časna
sestra Gordana dotrči do Marije.

ČASNA SESTRA GORDANA
(Josipi)
Blagoslov da joj dam..

Josipa ustukne dovoljno da Časna sestra zagrli Mariju.

ČASNA SESTRA
(šapne na uho)
Bog ti je dao talent da budeš
njegova Riječ za one koji ne
razumiju i snagu da budeš njegov
anđeo pravde!
(glasno, poljubi je)
Bog te blagoslovio!

Marija osjeti njezin poljubac kao mir s Neba i prestane se opirati. Gleda i pamti Gordanine oči.

Josipa grubo povuče Mariju i gurne u kočiju iako se ona više ne opire. Vrata kočije se zatvore i kočija odlazi.

PRETAPANJE NA:

EXT. ISPRED CRKVE - DAN

Marija (17) i ANDRES MATRAY (31), muškarac klasične ljepote, izlaze iz crkve, upravo vjenčani.

Odmah po izlazu, on se odvoji od Marije jer ga njegova MAJKA (70) povuče da pozdravi neke goste. Prisutni su Marijina majka i otac IVAN JURIC (50), šarmantan čovjek s rafiniranim manirima, i neveliki broj gostiju, građana i pokoji seljak.

Marija se ne trudi osmjehivati, tužna je. Zagrli DRAGICU (10), prelijepu djevojčicu koja joj se zalijepila za nogu, i poljubi je u kosu. Prilazi im seljanka široka osmijeha s košarom hrane, MARTA (50).

MARTA
Spekla sam ti kolač od višnje, i štrukle, al s gljivama jer nema sira.

MARIJA
Zakaj nema sira?

MARTA
Zeli su kravu za poreza.
(nasmije se vlastitoj lukavosti)
Al sam stigla skriti svinju!

MARIJA

Bum ja rekla tati da ti da penez..

MARTA

Ne buš! Nisam više tvoja dadilja..

(na Dragicu)

I Dragica bu v školu na leto..

MARIJA

(tiše, na Dragicu, pa na
roditelje)

Pričuvaj je malo od njih dvoje..

Marta kimne s razumijevanjem i Marija je snažno zagrlila - i rasplakala bi se da u taj tren ne ugleda

.. kočiju s kitnjastim grbom, kako se zaustavlja.

EXT. ISPRED CRKVE - DAN -- KASNIJE

Iz kočije je izašao GEZA RAUCH (40), punomasni pripadnik svog plemićkog roda, i BARUNICA MAJKA (70). Ivan se, iznenađen, rukuje s Gezom, a Josipa ih pozdravlja kratkim klecanjem.

GEZA

Što se čudiš, Ivane, ne udaje moj
Gutsverwalter svaki dan svoju kćer!

Geza fiksira Mariju koja prilazi, ali ona najprije klecne ispred Barunice Majke.

MARIJA

Kuss die Hand, Barunice de Nyek!
(klecne prema Gezi)
Presvetli barun Geza Rauch..

GEZA

Pametna naša glavica odlazi taman
kad je odrasla.

IVAN JURIĆ

A ovo je moj zet..

Geza ignorira Matraya i pomiluje Mariju po obrazu.

GEZA

Znam, Matray.

Iako je dvostruko ponižen, Matray kimne Gezi u pozdrav.

Da poštedi Mariju pohotnih sinovljevih ruku, Barunica Majka mu tutne u ruku FASCIKL, što ga trgne iz njegove fantazije.

GEZA (CONT'D)
 (dajući fascikl Mariji)
 Ah, da, ovo ti je dar od nas..
 (blesavo)
 Da ne zaboraviš naš grb.

Marija pogleda fascikl i prijeđe prstima preko krupno otisnutog GRBA GROFOVA RAUCH. Marija ga zatim otvori i zabezegnuto zine kad ugleda sumu ispisanu na darovnici.

MARIJA
 Ne znam što bih rekla..

BARUNICA MAJKA
 (oštro je prekine)
 Da ti je žao što si se udala
 umjesto da odeš u švicarski licej.

Josipi je malo neugodno, ali samo malo. Ivan je posramljen.

BARUNICA MAJKA (CONT'D)
 Ili si pronašla drugi način da
 zaobiđeš zakon koji brani udanoj
 ženi da radi kao učiteljica?

MARIJA
 (devastirano)
 Nisam..

BARUNICA MAJKA
 Onda si sama donijela odluku.

MARIJA
 Nisam! Samo su me uhvatili!

Josipa zausti da nešto kaže, ali Barunica joj okrene leđa, jasno poručujući svima da se udalje. Ostavši sama s Marijom, Barunica skine broš s velikim dragim kamenom s haljine.

BARUNICA MAJKA
 Sad ti preostaje da igraš s kartama
 koje imaš, najbolje što znaš.

Barunica stavi broš na Marijin dlan i zatvori ga.

BARUNICA MAJKA (CONT'D) (CONT'D)
 Pokušaj donositi odluke u skladu sa
 svojom prirodom, tako će biti manje
 bolno kad napraviš grešku.

I uzme obje Marijine ruke u svoje.

BARUNICA MAJKA (CONT' D) (CONT'D)
 Neka te ovo podsjeti od kojeg
 materijala si napravljena.

MARIJA
 Hvala vam..
 (glas joj pukne)

EXT. ISPRED CRKVE - DAN

Kasno je poslijepodne, i Marija vuče olovne noge ka kočiji u kojoj je čeka Matray. Marta potajice plače, a Ivan, kojega Marija želi zagrliti, kćerki samo poljubi ruku, suzdržan.

Marija ispusti tihi jezivi zvuk, umjesto vriska. Josipa iznervirano povuče Mariju u stranu.

JOSIPA JURIC
 Kaj cmizdriš, odmah da si se
 razvedrila! Guska koja misli da je
 nešto posebno! Nisi niš' posebna!
 (sikće ispod glasa)
 Žena je sigurna samo u braku i
 samostanu, a ja sam ti upravo
 spasila život, jer bi ti napravila
 strašnu glupost!

Marija gleda u pod i trese se. Josipu to smekša. Zagrli kćer, utješno, i suze konačno poteku niz Marijino lice. Prestrašena je ali i sretna zbog majčine tople geste.

JOSIPA JURIC
 Sad ti počinje najljepši dio
 života. S mužem ćeš otkriti užitke
 zbog kojih ćeš pjevati po cijeli
 dan.

Marija je upitno gleda dok joj Josipa briše suze.

JOSIPA JURIC (CONT'D)
 Uskoro će ti sve biti jasno, ne
 brini.

Marija je malo utješena, ionako joj je važnije to što je s majkom podijelila rijedak trenutak bliskosti.

MARIJA
 Mamica moja!

Marija čvrsto zagrlj majku. Josipa je blago odmakne i poljubi u čelo. I ona je ganuta.

MATCH CUT TO:

EXT. CESTA - DAN

Marija gleda kroz kočiju koja se približavaju gradu. Prolaze pokraj natpisa SZOMBATHELY, s Mađarskom zastavom.

Pogleda Matraya koji sjedi preko puta nje, no njegovo je privlačno lice sasvim bezizražajno.

Marija se ipak razveseli obasjanom gradiću u koji ulazi, s nadom, kao u svijetlu budućnost.

INT. MATRAYEVA KUĆA / MARIJINA SOBA - NOĆ

Soba je slabo osvijetljena, no vidimo dovoljno. Marija, u negližeu i Matray golog mišićavog torza, u dugim gaćama, stoje jedan pred drugim. On otkopča uzicu i njezin negliže padne. Ostane gola. Stidljivo se nasmiješi.

Matray promatra njezino tijelo od glave do pete. Onda joj priđe i pomiriši je. Marija je zbunjena, ali osjeća nepoznato uzbuđenje. Matray joj nježno stavi ruke na ramena i blago gurne svojim tijelom prema krevetu.

Marija je legla, a Matray se spusti na nju. Pogleda je u oči - i povuče pokrivač s kreveta koji prebaci preko njezine glave.

Vidimo samo ono što Marija vidi kroz tkanje pokrivača, a to je gotovo ništa, ali čujemo sve. Najprije njezin bolni jauk, zatim njegovo stenjanje koje brzo raste dok ne ispusti hropac olakšanja.

Marija ostaje pod pokrivačem i sluša kako on izlazi iz sobe i njegove korake koji nestaju hodnikom.

Kroz pokrivač, Marija gleda siluetu plamena petrolejskih lampi s lusteru na stropu.

UVODNA ŠPICA

RAZGLEDNICE STAROG ZAGREBA, s različitim natpisima "POZDRAV IZ ZAGREBA", i pridruženim godinama, od 1895. do 1910., brzo padaju na stol sa starinskim pisaćim strojem.

Među njima je i razglednica na kojoj piše naslov serije NEVINA U LUDNICI.

Na špicu se nadovezuju prizori koje prati strastveni Marijin glas, doimajući se kao da nekome priča, dok zapravo, piše.

EXT. HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE - DAN (MUTED)

Starinska razglednica "HRVATSKO ZEMALJSKO KAZALIŠTE, 1895. kroz animaciju oživi u igrani prizor okupljenih građana ispred zgrade prilikom njezina svečanog otvaranja. Na balkonu kazališta, CAR FRANJO JOSIP maše gomili koja mu kliče.

MARIJA (V.O.)

U isto vrijeme dok je car Austro-
ugarske Monarhije Franjo Josip
svečano otvarao novu zgradu
hrvatskog zemaljskog kazališta..

EXT. TRG BANA JELAČIĆA - DAN (MUTED)

Razglednica "TRG AGRAM, 1895." oživi prikazujući grupicu studenata koji, pokraj SPOMENIKA BANU JELAČIĆU, natiču Ugarsku zastavu na dvije sablje. Markantan student, STJEPAN RADIĆ (24), pripaljuje zastavu, uz opće oduševljenje ostalih.

MARIJA (V.O.)

..zagrebački studenti su
protestirali protiv nametanja
mađarskog jezika u javnim
ustanovama Hrvatske i vikali -
Abzug Magyari!!

Studenti nose goruću zastavu pjevajući, dok im se pridružuju i građani.

Odjednom, na njih nasrne policija na konjima.

MATCH CUT TO:

INT. MATRAYEVA KUĆA / MARIJINA SOBA - NOĆ

Lice MARIJE JURIC (22) sija zanosom dok piše, iako je mršavo.

Do nje postupno dopire glas ČEŠKE SLUŽAVKE (25). *Govore češki, koji Marija uči pomoću Služavke.*

ČEŠKA SLUŽAVKA

Gospođo Matray! Gospođo Matray!

Marija se prene, zatrepće, shvati gdje je - u istoj onoj sobi kao u prvoj bračnoj noći. Soba je oskudna, tavanska, s pisaćim stolom koji cvili pod žestinom Marijinog pisanja i kaosom knjiga i papira. Među njima se izdvaja začudno uščuvan FASIKL s BARUNSKIM GRBOM.

Kad ugleda tanjur s hranom u Služavkinim rukama, Marija cikne od veselja. Na tanjuru se natjeravaju tri zrna graška i komad mesa.

MARIJA

Eliška Procházková, opet si me s'trašila!

ČEŠKA SLUŽAVKA

(ispravlja)

Kaže se preplašila. Tri puta sam kucala i zvala, ali vi ste u nebesima! Muž vam šalje večeru..

MARIJA

(sretno klikne)

Mesa mesa gospodaru, ne vidjesmo dugo mesa!

Marija navali na hranu kao da nije nikad jela. Služavka ne shvaća citat.

MARIJA (CONT'D)

(punim ustima)

Mažuranić.. Ma nema veze. Kad stižu gosti?

ČEŠKA SLUŽAVKA

Već su stigli. Šef vašeg muža i njegova kćer, pardon, žena.

Obje se nasmiju.

MARIJA

Matray hoće promaknuće, i zna kako s ljudima posrati..

ČEŠKA SLUŽAVKA

(ispravi je)

Postupati! Onda se ugledajte u muža: mogli ste dobiti čitav komad mesa da ste sišli na večeru.

MARIJA

(prstom čisti tanjur)

Nisam pozvana!

Služavka ugleda haljinu prostrtu na krevetu.

ČEŠKA SLUŽAVKA

Pozovite se sami ili ostanite gladni.

(podigne haljinu)

Kakva ljepotica!

MARIJA

Čekaj, nije on poslao meso, ti si ga mrknula?

ČEŠKA SLUŽAVKA

Ukrala se kaže.

Služavka prisloni haljinu uz sebe i ogleda se u prozoru.

ČEŠKA SLUŽAVKA (CONT'D)

Divno ste je prepravili! Imate zlatne ruke i pamet, a u pet godina braka niste uspjeli zavrtiti muža oko prsta.

Služavka stavlja haljinu na vješalicu.

MARIJA

Nije kolac da ga vrtim oko prsta!

Marija se već okrenula svom tekstu i počela pisati, pa Češka Služavka brzo zakači haljinu na ormar i izlazi iz sobe.

ČEŠKA SLUŽAVKA

(za sebe)

Konac se kaže...

Marija prestane pisati i pogleda haljinu na vješalici. Lice joj se zgužva u onu njenu grimasu prkosa.

INT. MATRAYEVA KUĆA / HODNIK - NOĆ

Marija je obukla onu lijepu haljinu, stavila nakit, uredila kosu. Silazi stepenicama prema salonu iz kojega čuje glasove.

ZOLTAN (V.O.)

Možete biti ponosni na sina, gospođo, daleko će dogurati..

Zastane na vratima salona, neodlučna da uđe, radije ne bi.

INT. MATRAYEVA KUĆA / SALON - NOĆ

U salonu, večera je u tijeku. ZOLTAN BALAZS (50) i njegova žena CSILLA (25), MATRAY (35) s prvim sjedima, i MATRAYEVA MAJKA (70), svi govore mađarski.

ZOLTAN

Ali, mora biti strpljiv.

MATRAYEVA MAJKA

Moj Andras prvi dolazi na posao i zadnji odlazi. U državnoj firmi to je rijetkost koju treba nagraditi, zar ne gospodine Balazs?

ZOLTAN

Da, na žalost.
(osmjehom punog hrane i svog ega)
Zovite me Zoltan, kod vas sam već kao kod kuće.

MATRAYEVA MAJKA

A i vi ste Andrasu skoro kao otac..

CSILLA

Što bi značilo da ste Zoltanu vi žena a ne ja! Joj, kako morbidno!

Csilla prasne u smijeh. Zoltan joj uputi prijekoran pogled. Matray spašava situaciju i podigne čašu.

MATRAY

Za povratak mađarskog kralja i veliku Mađarsku!

INT. MATRAYEVA KUĆA / HODNIK - NOĆ

Marija je zgađena onim što je čula i krene natrag. Češka Služavka je zaustavi, noseći tacnu s jelom. Suflira joj da uđe za njom u salon.

INT. MATRAYEVA KUĆA / SALON - NOĆ

Zoltan podbada Matraya.

ZOLTAN

Nego, Andras, zašto skrivaš ženu? Baš bih je volio upoznati.

Matray i njegova majka se pogledaju.

ZOLTAN (CONT'D)

Zar nije njezin otac upravitelj imanja baruna Geze Raucha..

CSILLA

(prekine ga)
Je li njegova majka je barunica Antonie Sermage de Nyek, ona koja je odbila ruku prestolonasljednika!

ZOLTAN
(prostrijeli je pogledom)
Sad sam zaboravio što sam htio..

INT. MATRAYEVA KUĆA / HODNIK - NOĆ

Pred vratima, u bezglasnoj pantomimi, Marija odbija ući u salon, da neće ona među ta čudovišta, a Služavka se namršti.

INT. MATRAYEVA KUĆA / SALON - NOĆ

CSILLA
Htio si reći da nama nije važno ako je ružna. Ili razroka.. ili hroma.. Da nije nijema?

MATRAY
Nije..
(izmotava se)
Čak je učila mađarski kao dijete, ali ga je zaboravila.

CSILLA
Čula sam da joj je Rauch krsni kum?

Matray kimne i zausti komentar, ali Csilla je uvijek brža.

CSILLA (CONT'D)
Pa ona je praktički plemkinja!

INT. MATRAYEVA KUĆA / HODNIK - NOĆ

Pred vratima, Služavki je dosadilo Marijino nećkanje pa je odlučno gurne prema salonu. I uđe za njom, noseći hranu.

INT. MATRAYEVA KUĆA / SALON - NOĆ

Marija uđe i promrmlja mađarski pozdrav.

MARIJA
Dobr' večr'.

Matray je šokiran Marijinim dolaskom, ostao bez daha.

ZOLTAN
O, evo je! Marija, konačno!

Marija se pristojno smiješi svima prisutnima, kao oličenje nevine dražesnosti, kako se i pristoji.

Matrayeva majka trkne sina da predstavi goste.

MATRAY

Gospodin Balazs i njegova supruga
Csilla.

Marija i gosti uljudno kimaju u pozdrav, dok ona sjeda za stol, održavajući manire. Čim Češka Služavka pred nju stavi tanjur s jelom, pogled joj se zakuca na tanjur.

Zoltan se obrati Mariji ljubazno, govoreći polako, kao da je slaboumna.

ZOLTAN

Sad je jasno zašto vas je muž krio.
Marija, vi ste prava dama.

Dok se Marija uljudno smiješi zoltanu, Matray prati svaki njezin pokret.

ZOLTAN (CONT'D)

Čujem da ste odrasli na Rauchovom
imanju..

Marija kimne, ubacujući zalogaje u usta. Damski, ali gladno.

ZOLTAN (CONT'D)

I da je Hedervary često dolazi kod
njega na jahanje... Oni su kumovi,
ne?.. Jeste li ga upoznali
osobno... Mislim, bana?

Marija odgovara samo kimanjem i smješkanjem.

Zoltan se zbuni, ne zna što bi više rekao.

CSILLA

Pusti je, ne razumije te.

(Matrayu)

Spasili ste je kad ste je odveli iz
Hrvatske. Vidite što se ovih dana
tamo događa.

ZOLTAN

Što su, na kraju, ti njihovi
studenti postigli paljenjem naše
zastave? Dobili su robiju i zabranu
studiranja. Samo su sebi naštetili.

Matray sa zebnjom gleda Mariju, ali ona je fokusirana na hranu i on se polako opušta.

MATRAYEVA MAJKA

I osramotili svoga bana pred carem,
nečuveno!

ZOLTAN

Poznato je da Khuen vlada Hrvatskom
čvrstom rukom, ali OVO nije
zaslužio! Pa on je dao da se
izgradi kazalište jer se Hrvati
godinama nisu mogli složiti niti
oko toga GDJE će ga izgraditi..

CSILLA

Zašto?

ZOLTAN

Glupi su, zato! Nikad se ne slažu
oko ničega! Pa je Khuen presjekao i
naredio da se izgradi za samo...

CSILLA

Samo godinu i pol!

Zoltanu već ozbiljno ide na živce Csillino prekidanje.

ZOLTAN

I uspjeli su ga izgraditi u roku.
Hrvati bi mu trebali ljubiti noge
(od zahvalnosti)...

CSILLA

Zašto su onda spalili zastavu?

ZOLTAN

(izgubi živce)
Glupi su kao ti!

Csilla je povrijeđena. Brada joj se počne tresti.

ZOLTAN (CONT'D)

Csilla, nisi upućena, to sam htio
reći.

Zoltan nježno stisne Csillinu ruku u znak isprike. Csilla
zašuti. No, Zoltan brzo prelazi preko uvrede.

ZOLTAN (CONT'D)

Hedervary je osigurao najveću
državnu investiciju u kulturu
Hrvatske, ali te primitivne
seljačine to ne znaju cijeniti..

Marija se najela, odahne sa smješkom zbog punog želuca, pa
odoži ubrus.

Svi je pogledaju, sjetivši se da je tu. Ona mirno progovori na savršenom mađarskom.

MARIJA

Ban nije ništa "osigurao" nego ga je na gradnju kazališta nagovorio hrvatski ministar Izidor Kršnjavi. Da nije Kršnjavoga, Zagreb ne bi imao ni gimnaziju ni muzej ni glazbeni zavod, a Hrvati bi ostali samo seljaci.

Svi, osim Matraya, koji se toga i bojao, su u šoku.

MARIJA (CONT'D)

Khuen je podržao gradnju kazališta samo zato da bi caru pokazao kako je ukrotio Hrvatsku a kako bi on i njegovi poltroni mogli u teatru pljeskati sami sebi.

MATRAY

Marija!

MARIJA

Ali je pretjerao. Kad je car stigao u Zagreb, Khuen mu je pred noge prosuo šljunak iz Dunava i izjavio da car hoda po Mađarskoj zemlji. TO je ono što mu studenti nisu mogli oprostiti.

Konsternacija za stolom, Matray je zelen od bijesa.

MARIJA (CONT'D)

Sam si je kriv..
(Csilli, sa smješkom)
Glup je.
(ustaje, svima uljudno)
Bilo mi je drago. Laku noć.

Zoltan zabezeknuto gleda za Marijom, pa ljutitio baci ubrus na stol, dok Matray izbjegava njegov upitni pogled.

Csilli se, naprotiv, Marija baš svidjela.

INT. MATRAYEVA KUĆA / MARIJINA SOBA - NOĆ

Marija se promatra u prozoru, pokušava razne zavodljive poze, svidjeti se sebi. Matray upada bez kucanja. Govore mađarski.

MATRAY

To, koliko si ti nezahvalna, to je kazneno djelo!

MARIJA

JA nezahvalna..?

MATRAY

Godinama trpim što pišeš za opozicijske novine, a znaš da sam posvećen svome kralju..

MARIJA

(prekine ga)

Trpiš jer mi Budapest Tagblatt dobro plaća a ti uzimaš sav novac.

MATRAY

Što je tu sporno, da novac pripada meni?

MARIJA

To što sam ti ja žena, a ne rob!

MATRAY

Da si rob, išibao bih te za ovu scenu večeras! Ali neću. Jer si psihički poremećena.

MARIJA

(uplašeno)

Andrija?

MATRAY

Andres! Zovem se Andres! Ti si opasna u svojim militantnim fantazijama. Psihički nestabilna i opasna! Sutra ideš u bolnicu.

MARIJA

(ozbiljno uplašena)

Andres, nemoj se šaliti s time.

MATRAY

Poslao sam brzojav. Ujutro dolaze po tebe.

Matray se okrene i žurno napusti sobu. Marija je prestravljena. U napadu panike hvata zrak, hvata se za neki oslonac ali ga ne nalazi, klekne.

Ulazi Češka Služavka, i vidi Mariju kako hiperventilira. Odmah joj priskoči u pomoć.

ČEŠKA SLUŽAVKA
Milostiva!

MARIJA
Dobro je...

Marija prkosno zaškilji prema zabrinutoj Služavki.

MARIJA (CONT'D)
Treba mi tvoja usluga.

INT. MATRAYEVA KUĆA / MARIJINA SOBA - NOĆ -- KASNIJE

Češka Služavka stoji u donjem rublju. Marija je u odjeći Služavke. Onu mondenu haljinu sprema u torbu.

ČEŠKA SLUŽAVKA
Doma će vas prvo tražiti.

MARIJA
Zato idem tamo gdje me neće naći.

Marija skida ogrlicu s vrata i sprema je u kutiju za nakit, zajedno s ostatkom nakita među kojim strši baruničin broš.

MARIJA (CONT'D)
U ludaru ne idem ni mrtva.

ČEŠKA SLUŽAVKA
Ludnicu, se kaže. Vi ste ludara..

Služavki curne suza niz obraz. Marija tek sad shvati da se Služavka tresse od straha. Čvrsto je zagrlji.

MARIJA
Reci im da sam te ja pokrala.

ČEŠKA SLUŽAVKA
(odmakne je, odmjeri)
Onda to morate napraviti kako
treba.
Ili ćete se smrznuti.

EXT. MATRAYEVA KUĆA - ULICA - NOĆ

Marija tiho zatvara vrata kuće za sobom, ogrnuta pelerinom koju joj je dala Služavka, noseći malu torbu. Brzo nestaje niz ulicu, ostavljajući kuću u mraku iza sebe.

PRETAPANJE NA:

INT./EXT. VLAK / BREŽULJCI - DAN

Noć se još povlači pred zorom, dok Marija gleda kroz prozor vlaka koji se polako drmusa prolazeći kroz idilične zagorske brežuljke. Marija udahne miris pelerine, kao da udiše Služavkinu podršku.

Kupe je pun seljaka, služinčadi i radnika. DEBELA SELJANKA (30) pokraj Marije u krilu drži košaru s kokoškom. Svi kunjaju od pospanosti, pa i kokoš.

DUGONJA (40) izuje noge iz cipela i ispruži ih pokraj Marije na sjedište. Nju ošine smrad njegovih nogu i ona navuče pelerinu preko nosa.

Ali, ne može zaspati. Previše je uzbuđena, i od straha i od sreće što je konačno slobodna.

EXT. GLAVNI KOLODVOR ZAGREB - DAN

Putnici izlaze iz vlaka i utapaju se u već postojeću gužvu ljudi na peronu: najviše ima seljaka, radnika, nešto građana kojima sluge nose prtljagu.

Marija silazi s vlaka, stišćući torbu i uputi se ka izlazu iz kolodvora. Trgne se kad čuje zviždaljku PERONSKOG KONDUKTERA (50), očito su joj živci prenapeti.

PERONSKI KONDUKTER

Eđ pert! Eđ pert!

Marija, prolazeći kroz gužvu, primjeti čudnu scenu.

SELJAK i SELJAKOVA ŽENA i DVOJE DJECE, nakrcani košarama, ulaze u vlak. Seljak zastane jer čuje kako RADNIK dovikuje.

RADNIK

Ne ide taj za Krapinu!

SELJAK

Nego kam ide?!

Ali, Radnik je već nestao u gužvi.

SELJAK (CONT'D)

(Peronskom kondukteru)

Gospon, kam ide ovaj vlak?

Peronski kondukter se ne obazire na njegova pitanja iako ga je nekoliko seljaka već okružilo i pitaju isto.

PERONSKI KONDUKTER

Eđ pert! Eđ pert!

RADNICA

Kam ide, ak ne ide za Krapinu?

Seljaci su zbunjeni.

RADNIK

Gde je taj Eđ pert, u Mađarskoj?

Nitko ne zna reći, kondukter zazviždi kratko tri puta i vlak se pokrene. Ljudi se pobune, nastane graja. Seljak potrči za vlakom, bezuspješno, previše je ljudi.

SELJAK

Odvezlo mi ženu i decu! Ljudi!!!

Seljak zgrabi Peronskog konduktera za ovratnik.

SELJAK (CONT'D)

Kam je otišla? Gde je "eđpert"?

RADNICA

Govori da te se razumije!

Podršku Seljaku daje još nekoliko ljudi. Kondukter panično zapišti u zviždaljku, ovoga puta dugim zviždukom.

SELJAK

Vratite mi ženu! Gde mi je otišla žena!? Govori!!

DVA POLICAJCA se obore na okupljene, razmičući ih. Jedan POLICAJAC udari Seljaka koji drmsa Konduktera, puškom po bubrezima. Seljak se sruši na pod. Žene vrište. Okupljeni se odmiču u strahu.

Marija se, potresena događajem, probija prema izlazu i prolazi pokraj KOLPORTERA (15) koji prodaje novine.

KOLPORTER

Obzor! Kupite Obzor! U saboru su se skoro potukli!! Nastavlja se rasprava o proračunu! Obzooooor!

Marija kupi od njega novine. Pogleda naslovnicu sa zaglavljem:

OBZOR. Zagreb, 05. veljače 1896.

Marija izlazi iz kolodvora, i nastavi gladno čitati, u hodu. Čita opis rasprave u Sabornici, stvarajući prizor u glavi.

INT. STARA HRVATSKA SABORNICA - DAN

U sabornici traje žučna rasprava. Na desnoj strani su vladajući tzv. mađaroni, u kitnjastim odijelima plemića, a među njima je GEZA RAUCH (46) još deblji nego prije, JOVAN ŽIVKOVIĆ (60) i ostali. ALEKSANDAR EGERSDORFER (46) stoji i maše novinama, Obzorom.

EGERSDORFER

Zar ja, kao šef vladajuće stranke,
moram baš svaki dan čitati
protudržavne laži?! Ovo novinarsko
smeće..

Iz redova opozicije se čuje snažno negodovanje. Tu sjede TADIJA SMIČIKLAS (60), okružen FRANKOM POTOČNJAKOM (45), ŠANDOROM BREŽINSKIM (57), kao i mladim pravašima vođenima JOSIPOM FRANKOM (48). Njih odlikuje amblem hrvatskog pletera na odijelima.

EGERSDORFER (CONT'D)

(maše novinama)

Da, smeće koje širi Obzor! Jer piše
da naš presvijetli ban Hedervary
vlada zemljom pomoću - korbača i
zobi?!

Nasuprot zastupnicima, na povišenom banskom stolcu, sjedi KHUEN HEDERVARY (47) i hladno promatra raspravu.

EGERSDORFER (CONT'D)

Ako bi to bila istina, odavno bi
zabranio novine koje stalno
izazivaju mržnju prema svetoj kruni
i samom banu..!

TADIJA SMIČIKLAS ustaje i, također, maše Obzorom.

SMIČIKLAS

To je tekst koji je najprije izašao
u Budapest Tagblattu i u Magyar
Hirlapu, u najuglednijim i
najtiražnijim mađarskim novinama!
(ironičnim tonom)

Istina-bog opozicijskim, ali još
uvijek su to VAŠE novine, gospodo
mađaroni. Obzor je samo preveo taj
članak na hrvatski i objavio ga u
rubrici "Odjeci iz Mađarske"!!

Lukavi smijeh među opozicijom suzdržano čeka finale.

SMIČIKLAS (CONT'D)
 Dokle je došla pamet vladajuće
 stranke da
 (na Egersdorfera)
 gospodin doktor Egersdorfer
 namjerava zabraniti mađarske
 tekstove!

Smijeh eksplodira u redovima opoziciji.

EGERSDORFER
 A dokle je došla vaša pamet,
 doktore Smičiklas, da podržava
 tekst jednog anonimnog autora!

FRANK
 Kako anonimnog kad se zove Jurica
 Zagorski?

Salve smijeha u opoziciji rastaču Egersdorferov autoritet.

EGERSDORFER
 Dobro vi znate da je to pseudonim!
 Ali nećete reći čiji!

FRANK
 Pseudonimi su de jure!

GEZA RAUCH
 Da je pisac tog teksta častan
 čovjek, ne bi se skrivao iza lažnog
 imena! Da niste to vi, doktore
 Frank?

Tišina je legla na sabornicu. Svojom harkonenskom pojavom,
 GEZA Rauch oko sebe širi strah.

FRANK
 Jel vi to kažete da ja nemam časti?

Frank ustaje ljutit, samo naizgled spreman na obračun šakama.

GEZA RAUCH
 Sreća vaša, Frank, da je dvoboj
 zabranjen - DE JURE!

Mađaroni prasnu u smijeh a opozicija pomahnita od toptanja
 nogama u znak protesta, nadvikujući se s mađaronima.

Galama iz sabornice se pretače u konjski topot...

EXT. ULICA U CENTRU ZAGREBA - DAN

Marija, odjevena kao sluškinja, hodajući ulicom se začitala i skrenula s trotoara na kolnik - u zadnji čas čuje njištanje konja i kočijaša kočije koji viče na nju.

KOČIJAŠ

Kam ideš ko guska u maglu! Otkad to služavke čitaju novine!?

Marija se zbunjeno ogleda oko sebe po ulici:

Dame i gospoda, pralje, radnici i seljaci prolaze ulicom, dok dječaci natjeravaju kolutove a djevojčice se igraju lutkama.

Marija primijeti da je, ne samo privukla pozornost prolaznika koji je prijekorno gledaju, nego i jednog REDARSTVENIKA (30) koji, sumnjičav, krene prema njoj.

Marija panično ubrza korak i skrene iza ugla. Našla se nadomak ulaza u Botanički vrt.

EXT. BOTANIČKI VRT - DAN

Marija sjedi na klupi u Botaničkom vrtu i žvače komad starog kruha kao Chaplin potplat cipele. Tu je barem sigurna od ljudi - vrtom šetaju samo ljubavni parovi.

EXT. BOTANIČKI VRT - DAN

Predvečerje. Zaspalu na klupi, Mariju budi ČUVAR VRTA (60). Krezubim osmijehom joj pokazuje željezne ključeve kapije - mora zatvoriti Botanički vrt, a ona otići. Ali kamo?

EXT. ULICA U CENTRU ZAGREBA - DAN/SUMRAK

Polako pada noć nad glavnom gradskom ulicom. Marija hoda pognute glave, ne želeći da je primjete prolaznici, u ovaj sat na ulici su isključivo muškarci. Kočijašev otegnuti "Ho-oj!" najavljuje prolazak fijakera, i ljudi mu se smiču. Fijakerska bijela acetilenska svjetla dobro osvjetljavaju put, pa se Marija zalijepi uz zgradu.

Skrene iza ugla i ugleda NAŽIGAČA plinskih uličnih svjetiljki kako pali lampu nedaleko od nje, šireći žuto svjetlo po cijeloj ulici. Marija shvati da će biti primijećena i žurno skrene u prvi ulaz u zgradu na koji nailazi.

EXT. ZGRADA U CENTRU ZAGREBA /ULAZ - NOĆ

Marija ulazi u mračno stubište, laknulo joj je. Pod mutnim svjetlom s ulaznih vrata najbližeg stana, brzo sa sebe skida odjeću. Glasovi iz stana, i psić koji zalaje na ulaznim vratima, potaknu Mariju da ubrza presvlačenje.

EXT. ULICA ISPRED HOTELA JÄGERHORN - NOĆ

Marija prelazi preko glavne ulice s raskopanim kanalom. Ispod pelerine se nazire ona mondena haljina. Ali i blatne cipele.

Uputila se prema zgradi s natpisom HOTEL JÄGERHORN.

INT. HOTEL JÄGERHORN / BAR - PREDVORJE - NOĆ

U praznom foajeju, FERDINAND BUDICKI (21) i SLAVOLJUB PENKALA (25) piju i puše. Uz obavezne slike Franje Josipa i Khuena, tu visi i slika Nikole Tesle. Vlasnik hotela, LOJZEK (45) gospodi donosi piće.

LOJZEK

Zadnje piće, gospodo! Dva pelinkovca, od našeg Pokornyja, koji je s alkoholom pokorio celu Evropu, kak pravi patriot!

BUDICKI

(nasmije se, na Pankalu)
I Penkala je patriot - ženi našu gospodičnu!

LOJZEK

O! Onda kuća časti!
(povjerljivo)
Ste videli kak su raskopali? Kaj će gradu kanalizacija, mi smo bar navikli plivat u govnama, ne?

Budicki i Penkala se nasmiju.

PENKALA

(ironično)
Zbog općeg napretka, Lojzek.

LOJZEK

Da je našoj vladi stalo do napretka, ne bi oterala Teslu u Ameriku. Umesto da sagradi hidrocentralu za jeftinu struju, ona uvozi skupi petrolej! Gde je tu rezon, prosim lepo?

PENKALA

Mađari hoće da živimo u mraku.

BUDICKI

A da naši nisu tak korumpirani i
neznalice, cela zemlja bi imala
struju, a ne samo Šibenik.

Njihovu, pomalo kiselu raspravu, prekida ulazak Marije.

Lojzek žurno doskače do nje, više nego uslužan.

LOJZEK

Dobrodošli u hotel gde je
zasvetlila prva žarulja u zemlji!

Lojzek zastane u pola riječi, gleda iza Marije tko je prati,

MARIJA

Dobra večer. Imate li slobodnu
sobu?

..ali Lojzek ne vidi nikoga. Shvati da je sama i odmah se
povlači unazad prema pultu.

LOJZEK

A ne, mi ne dajemo sobu ženama bez
pratnje!

MARIJA

Znam. Ali, meni treba pomoć. Došla
sam u grad, u posjet bolesnoj teti,
a nju su već odvezli u bolnicu pa
sad nemam gdje..

Lojzek stane iza pulta kao iza bedema.

LOJZEK

Žao mi je - ali sobu vam ne dam.

MARIJA

Platit ću koliko treba. Nemam novac
- naravno - ali imam nakit...

(Žene nisu smjele nositi novac.) Marija ignorira Lojzekovo
dobijanje i traži nakit u torbi..

LOJZEK

Prosim lepo.. Imate niže u Ilici
dva prenoćišta..

(posprdno)

I onaj kod Madam Roža u Tkalči.

Marija shvati da Lojzek neće prihvatiti nakit, ali se pravi naivna. Izvadi "Rauchov fascikl" i stavi ga na pult, tako da Lojzecu ne promakne, a zatim i puderijeru, kopču za kosu..

MARIJA
Nakit je vrijedan...

LOJZEK
Prosim, ovo je pošteni hotel! Još
bute mi žbire na vrat navukli!

Vraćajući joj stvari natrag, Lojzek na fasciklu ugleda GRB.

LOJZEK (CONT'D)
Otkud vam ovo..?

MARIJA
(nedužno)
Dala mi je kuma...

Lojzekov preobražaj u kukca je brži od onog Gregora Samse.

LOJZEK
Ne dolazi u obzir da platite!

Lojzek vraća fascikl Mariji, i ostale stvari u torbu.

LOJZEKOVA ŽENA
Tko neće platit!?

Iza Lojzeka prolazi polovica jelena s ogromnim rogovima, na dvije stamene noge. Nosi je Lojzekova širokoplečna žena.

LOJZEK
(povjerljivo)
Schtumm budi! ovo je grofica De
Nyek! Beži u kuhinju, nekog ćeš
nabit tim rogovima!

LOJZEKOVA ŽENA
Znaš ti koga, ak ne plati!

Penkala i Budicki prolaze prema izlazu, uz naklon Mariji.

BUDICKI
Ako mogu pomoći mladoj dami..

Mariji pobjegne osmijeh, a Budicki joj šarmantno namigne.

LOJZEK
(prijekorno)
Budicki, niste njezin kalibar!
Prosim lepo, Penkala, odnesite ga
doma, fala!

Penkala i Budicki izlaze, smijući se. Lojzek uzima ključ od sobe i Marijinu torbu i krene na kat.

Marija odahne: spasila se. Prati Lojzeka prema sobi.

INT. HOTEL JÄGERHORN / HODNIK - NOĆ

Lojzek otključava vrata jedne hotelske sobe.

MARIJA

Mogu li dobiti vašu diskreciju..?

LOJZEK

Niste odsjeli ovdje, presvetla.

Lojzek pruži Mariji ključ, uz naklon.

LOJZEK (CONT'D)

Laku noć, milostiva, lepo spavajte!

Marija se nasmiješi umiljato kao lisica.

MARIJA

Hvala, hoću, cijelu noć!

INT. HOTEL JÄGERHORN / MARIJINA SOBA - NOĆ

Marija sjedi u donjem rublju s rupama, i piše. Kad ispuni jedan list, odlaže ga na "Rauchov fascikl", i odmah započinje drugi. Piše brzo.

INT. HOTEL JÄGERHORN / MARIJINA SOBA - DAN

Prva svjetlost dana se probija kroz prozor. Marija se snažno proteže.

Izvana se čuje OTKUCAVANJE GRADSKOG SATA. Marija otvori prozor. Duboko udahne svjež zrak i ostane začarana prizorom.

Svitanje se prelijeva po crvenim krovovima Gornjeg grada i tek dotiče tornjeve katedrale. Pitomi srednjoeuropski gradić se budi s prvim pjevom ptica i pokojim pijetlom.

Marija se nasmiješi i vedro skoči sa stolca.

Na stolu ostaju ispisani listovi papira s naslovom EGY PERTZ!

EXT. ULICA ISPRED OBZORA - DAN

Marija žuri ulicom. Ispod pelerine ima onu lijepu haljinu, ali ju je moguće zamijeniti za služavku. Najviše zbog toga što joj lice zrači strepnjom.

Pričeka da ulicom prođe KONJSKI TRAMVAJ s kočijašem.

Marija stane ispred zgrade na kojoj stoji tabla s natpisom
OBZOR / DIONIČKA TISKARA

S mješavinom nervoze i optimizma, Marija uđe u zgradu.

INT. OBZOR / HODNIK - REDAKCIJA - DAN

Marija prolazi hodnikom, kao svetištem, prema redakciji iz koje čuje živahan razgovor.

Na vratima redakcije, priđe joj lisac, GJURO GALEC (25).

GALEC

Trebala si doći u zoru, prije svih!

Galec povuče Mariju prema ulazu u podrum iz kojega se prigušeno čuje rad tiskarskih strojeva. Tu je izba u kojoj stoje kante. Galec se opsceno nasmiješi Mariji, i potapša je po boku.

GALEC (CONT'D)

Neću nikome reći, ako ti nećeš.

I utrpa joj u ruke kantu s prljavim krpama.

GALEC (CONT'D)

Metle su ti dole. Pepeljare prazniš kad svi odemo.

Galec uđe u redakciju. Marija s kantom, uđe za njim.

INT. OBZOR / HODNIK - REDAKCIJA - DAN

Marija stane na ulazu zadimljene redakcije. JOSIP PASARIĆ (35) se naslonio na svoj stol s pločicom - GLAVNI UREDNIK, isijavajući očinski autoritet.

U dijametralno suprotnom kutu sobe od Marije, stoji ŠIME MAZZURA (55), imponzantan u svojoj visini i uspravnoj krutosti. Šutke gleda što se događa, hladna pogleda, vječno ozbiljan, ispred svog ureda s ostakljenim vratima.

U kutu pri ulazu, Marija je neprimjetljiva jer svi novinari gledaju performans koji izvode dva novinara. VILIM DOROTKA (30) je okrenut leđima "publici" dok je JOVAN HRANILOVIĆ (45) već u ulozi i maše Obzorom.

HRANILOVIĆ
Obzor treba zabraniti!

Dorotka se okrene prema novinarima - namastio si je crne brkove pa sliči Smičiklasu - što izazove smijeh. I on maše novinama.

DOROTKA
Znamo zašto hoćete ugasiti Obzor,
grofe Egersdorfer - jer pola
Zagreba misli ono što Obzor piše!

Novinari odobravaju smijehom, a Marija uživa u "predstavi".

DOROTKA (CONT'D)
Imate svoje novine pa pišite što
hoćete.. Kažu ljudi da su dobre kao
toalet papir!

Salvu smijeha novinara prekine MILIVOJ DEŽMAN (22).

DEŽMAN
Lažeš, Dorotka! On to nikad ne bi
rekao!

DOROTKA
Je, boga mi!
(Hraniloviću)
Jovo, je'l rekao?

Hranilović kimne potvrdno i nastavi.

HRANILOVIĆ
Eto kako se razgovara jedan dekan
fakulteta, član akademije znanosti
i umjetnosti! To je i razina
argumenata vaše stranke, gospodine
Smičiklas, razina kotlokrpa,
kočijaša i vašeg Jurice Zagorskog!

Marija se trgne na to ime i ozari od sreće! Promakne joj da se Pasarić zabrinuto namrštio, izmijenivši pogled s Mazzurom.

DOROTKA

Vaša razina je još niža: izmišljate
lažne probleme da sakrijete prave
pa vam smeta onaj koji o tome piše
tako da ga narod razumije, narod
kojega držite u zatucanosti i
strahu na svaki način!

Novinari burno odobravaju, i protestiraju - uživali su se.

DOROTKA (CONT'D)

Zahtijevamo da se iz riznice izda
novac za gradnju cesta! Izgradili
ste pruge kojima sebi odnosite drvo
iz naših šuma ali ceste nam ne date
jer ne želite da izađemo iz
srednjeg vijeka.

(prijeteći podigne prst)

Tko pokuša zaustaviti kotač
napretka slomit će na njemu prste!

Novinari postaju deprimirani a i šefu je dozlogrdilo.

MAZZURA

Dosta teatra, triba neko i radit!

Pasarić prihvati, da pokaže šefu kako se trenira strogoća.

PASARIĆ

Do podneva svi da predate svoje
brljotine meni i Dežmanu!

Za stolom tik uz Pasarićev, sjedi DR. MILIVOJ DEŽMAN (23),
mini verzija uštogljenog Mazzure. Novinari se razilaze na
svoja mjesta. Čim šef zatvori vrata ureda za sobom, Pasarić
snizi žestinu.

PASARIĆ (CONT'D)

Ajmo ljudi, naklada nam pada,
živnite malo s tim tekstovima!

GALEC

Cenzori će ih ionako sasjeći.

PASARIĆ

Ali strasti prema istini mora biti
u onome što ostane!

(Galecu)

Tebe, Galeb, najmanje režu, toliko
si im dosadan!

Novinari se zacerekaju, dok pokisli Galeb sjeda za stol.

Marija je odjednom neodlučna, povuče se nazad u hodnik.

INT. OBZOR / HODNIK - REDAKCIJA - DAN

Marija duboko diše, skupljajući hrabrost da uđe. Iz redakcije se čuje samo ritmičko tipkanje novinara, i Marija uđe. Krene prema Pasariću, ne ispuštajući kantu za koju se drži kao za štaku. Nakon par koraka shvati da drži kantu i spusti je. Nastavi dalje. Nitko se za njom ne okrene, svi kuckaju.

Marija priđe Pasariću koji se naslonio na stol i čita tekst. Marija ne želi privući pozornost ostalih.

MARIJA
Gospodin Pasarić?

PASARIĆ
Da?

MARIJA
Ja sam Marija Jurić.

Marija se osmjehne, ali Pasariću njezino ime ništa ne znači.

MARIJA (CONT'D)
Došla sam.. da vas pitam..
(spetlja se)
..za posao.

Pasarić pogleda iza nje, ugleda kantu, promotri je cijelu.

PASARIĆ
Već ste ga dobili.

MARIJA
Mislila sam.. da pišem za vas. Kao novinar.

PASARIĆ
Gospođo, ne znam otkud vam ta glupa ideja, ali, ako niste čistačica, molim vas izađite.

MARIJA
Niste me razumjeli.. ja već pišem.
(značajnim smješkom)
Kao Jurica Zagorski.

Pasarić je na trenutak iznenađen, a onda misli da je shvatio o čemu se radi pa se smrkne.

PASARIĆ
Izađite smjesta dok nisam pozvao policiju!

Prestane lupanje pisaćih strojeva. Pasarić je krenuo prema Mariji koja uzmiče.

MARIJA
Mogu vam dokazati..

PASARIĆ
(zaurla)
Izađite van dok sam pristojan!!

DOROTKA
Čija je ova?
(šapne Galecu)
Galec, tvoja?

GALEC
Kajgod, moje puce su lepe.

Marija to čuje i ta kap poniženja je previše. Okrene se i potrči prema izlazu. Na licu joj se miješaju ljutnja i povrijeđenost.

Pasarić bijesno gleda za Marijom koja istrči iz redakcije i baci papire s kojih je čitao na pod.

PASARIĆ
Pa nama se već djevojčure rugaju!

HRANILOVIĆ
To nam kuenovci prijete. Dobro ih je uzdrmao "Korbač i zob".

Svi ga upitno pogledaju, osim Pasarića koji potvrdno kima, paleći cigaretu.

HRANILOVIĆ (CONT'D)
Poručuju nam da otkrijemo tko je Zagorski ili će nas napasti iz svih oružja.

PEĆNJAK
Na primjer, podmetnuti nam požar?

PEĆNJAK (20), mucavca dječja lica, genijalan je istražitelj.

DOROTKA
Pećnjak čkomi, nije sve kriminal.
(svima)
Pa mi nemamo pojma tko se krije iza Zagorskog.
(shvati)
Oh, oni misle da znamo tko je on..

GALEC

Kako ne znamo!? Objavljujemo ga već mjesecima!

PASARIĆ

Nije nas zanimalo. Bili smo sretni da dobivamo prijevode njegovih tekstova - nema kritičnijih prema vlasti u cijelom carstvu!

DOROTKA

Onda će nas opozicija zaštititi..

PASARIĆ

Ma i oni misle da ga krijemo!

Novinari burno zagundaju.

DEŽMAN

Ljudi! Pitao sam urednika u Budapest Tagblattu, i kaže da nikad nije vidio Zagorskog, ali da honorar šalje na ime nekog Andrasa Matraya iz Sombatela.

(uzdahne s mukom)

Ali on nije Zagorski. Matray je neki činovnik u željeznicama, i poznat kao mađarski nacionalist.

Novinari zažamore, to im se nimalo ne sviđa.

HRANILOVIĆ

To je Zagorskom savršen paravan!

DEŽMAN

I ja sam to pomislio jer nam iz Sombatela dolaze prijevodi, očito ih šalje sam Zagorski..

DOROTKA

Dobro, a na koju adresu mi njemu šaljemo honorar za prijevode?

PASARIĆ

(kiselo)

Ne šaljemo, Mazzura ne da penez.

GALEC

Dalmoška cicija!

HRANILOVIĆ

(sumira)

Šalje nam prevode svojih tekstova
besplatno.. Znamo li nekog
mađarskog novinara našeg porijekla?

GALEC

Možda je naš novinar koji zna
mađarski.

DEŽMAN

Takav ne postoji u zemlji.

Svi to već znaju, ali im se ne uklapa u logiku.

PEĆNJAK

A opet, izvrsno poznaje prilike u
Zagrebu. I u saboru i na ulici, kao
da ovdje živi.

Čuje se samo zujanje moždanih stanica pod opterećenjem.

PASARIĆ

(odlučno)

Moramo saznati tko je prije nego
što ga pronađu i strpaju u zatvor!
(zadere se)
Hranilović i Pećnjak!

Hranilović i Pećnjak skoče na gotovs.

PASARIĆ (CONT'D)

Pročešljajte klubove i kavane i
pustite glas da Pasarić hoće s njim
razgovarati.

(naglasni)

I da mu jamčim anonimnost svojom
čašću.

PEĆNJAK

Koga uopće tražimo...
Možda je netko od tvojih, Dežmnan?

DEŽMAN

(samoironično)

Sumnjam, liječnike više privlači
moć od opozicije, ali provjerit ću.

Pasarić gleda u Marijin članak u Obzoru i razmišlja na glas.

PASARIĆ

Više mi djeluje kao neki profesor..
Ili pravnik..

(Hraniloviću)

(MORE)

PASARIĆ (CONT'D)

Jovo, ti odi u Privrednik, tamo se mota puno tvorničara i zanatlija...

GALEC

Je, Srbi imaju špijune posvuda, znaju o nama ono što ni sami ne znamo.

HRANILOVIĆ

Ne seri, Galec, rade i gledaju svoja posla, što i tebi preporučam.

GALEC

Rade, da, nama iza leđa. Možda si ti nekom od tih kuenovih guzoljažubaca rekao da obzor ne zna čije tekstove objavljuje.

HRANILOVIĆ

Ti mene nazivaš špijom?

Hranilović i Galec pijetlovski nasrnu jedan na drugoga.

HRANILOVIĆ (CONT'D)

Ti, koji s frankovcima hodaš po selima da plašiš žene i decu bapskim pričama o Velikoj Srbiji..

GALEC

Ta ti je priča kod Garašanina detaljno opisana, i ti dobro znaš da se oni na nju pozivaju!

Hranilović zastane, ne odstupa, ali snizi ton.

HRANILOVIĆ

On je jedna budala, a ti bi trebao biti pametniji nego da nasedaš.

GALEC

Dobar si čovjek, Jovo, ali naivan.

PASARIĆ

Galec i Dorotka! Vi obiđite cigar klubove, kavane, gdje se već skuplja naša gospoda..

DOROTKA

(veselo)

I bordele!

PEĆNJAK

Ali ne one koje ti voliš nego one gde su puće čiste.

Dorotka mu pokaže "roge". Svi se nasmiju, željni razbiti gorku atmosferu nakon prethodne svađe, kao i otići što prije.

Pasarić gleda kako novinari žurno izlaze iz redakcije.

PASARIĆ

(Dežmanu, ispod glasa)

Jesi čuo? To je Khuenovo maslo!
Počeli smo se gložiti među sobom,
dok nas on okrada u mraku!

INT. HOTEL JÄGERHORN / MARIJINA SOBA - DAN

Marija skida šešir pred ogledalom, djeluje mirno dok vadi kopče iz kose. Kopča zapne i ona je pokuša ukloniti, ali ova baš zapinje. Marija vuče kopču, dok je ne počne mahnito vući, čupajući kosu sve snažnije, dok mrmlja.

MARIJA

Glupa guska, misliš da si netko, a nisi! Ti si nitko! Samo radiš budalu od sebe, vječito naivna guska!

U očaju i bijesu, sva raščupana kao luđakinja, uzima papire s tekstem "Egy percz" i pocijepa ih na pola. Zamalo bi ih pocijepala još jednom, ali vrata sobe se zatresu od lupanja.

SINIŠA

Otvoraj, policija!

Marija ostaje skamenjena, gleda u vrata koja Lojzek otvara rezervnim ključem. Uz njega je njegova mrgudna žena.

U sobu nahrupe dva policajca, jedan je SINIŠA MRDJEN(20), kao s postera za policijsku akademiju. Pogleda POTJERNICU u svojoj ruci, pa Mariju, kimne POLICAJCU koji priđe Mariji i veže joj ruke iza leđa.

SINIŠA (CONT'D)

Marija Matray, privodimo vas, u ime cara!

MARIJA

Zašto zaboga?

LOJZEKOVA ŽENA

Poštene žene ne beže od muževa!

Lojzek je sada ponosan na svoju trpeću ženu.

LOJZEK

Grofica De Nyek malo morgen! Umrla
je prošlo leto! Lepo ste me
prevarili!

MARIJA

Nisam rekla da sam grofica!

LOJZEK

Al ste me ostavili u vjeri da
jeste, to je isto!

Mariju to pogodi jer je Lojzek u pravu. Još uvijek je više
zatečena nego uplašena.

MARIJA

Oprostite mi, molim vas..

Marija ne stiže uzeti svoje stvari jer je revni Siniša grubo
izvodi iz sobe.

MARIJA (CONT'D)

Što sam učinila? Kuda me vodite?

SINIŠA

Vaš muž je za vama raspisao
tjeralicu i naložio da vas odvedemo
u umobolnicu.

Mariji tek sad sine što se događa i zavrišti iz sve snage.

MARIJA

Ne! Neeeeee! Pustite me!! Nemate
pravo!!! Moliim vaaas!

Policajci su podigli Mariju i iznose se je dok se ona koprca.

Lojzek se, prestravljen, stisne uz svoju ženu, a iza njezina
kamena lica proviri malo mahovine sažaljenja nad Marijom.

EXT./INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA - DAN

Dva BOLNIČARA unose zavezanu Mariju u zgradu bolnice.

Unutra, prizori su grozni, kakve i očekujemo u bolnicama toga
vremena: pacijenti su oskudno odjeveni, nekima slina curi niz
bradu, neki svoj izmet rukama pedantno nanose na zid.

STARI PSIHIJATAR (V.O.)

Marija Jurić, krsnog imena Mariana,
rođena drugog ožujka osamsto..

Pacijent s kahlicom na glavi kao šljemom juriša glavom na šipke na prozoru. Žena pjeva divnim glasom narodnu pjesmu, ali buka stvara loše reakcije kod drugih pa joj časne sestre guraju maramu u usta..

STARI PSIHIJATAR (V.O.)
 .. osamdeset i treće, kći Josipe i
 Ivana Jurića iz Stubičkog
 Golubovca, nadstojnika imanja
 baruna Geze Raucha bla bla bla..
 muž službenik kraljevske
 željeznice..

Mariju, slomljenu i tupu, dovode pred STAROG PSIHIJATRA (80) koji čita iz Marijinog medicinskog kartona-dosjea.

STARI PSIHIJATAR
 ..bila je hospitalizirana zbog
 sloma živaca.
 (nešto ga zgrozi)
 Uf. Ne želim s njom imati posla.

Stari psihijatar naglo zatvori Marijin karton i daje ga BOLNIČARKI, časnoj sestri.

STARI PSIHIJATAR (CONT'D)
 Dajte je mladom doktoru. Nek se
 vježba na njoj.
 (Bolničarka kimne)
 Najprije je vodite na terapiju.

Psihijatar mahne rukom i Mariju odvede kao kladu niz hodnik.

SERIES OF SHOTS - DAY/NIGHT (MUTED)

INT. ORDINACIJA DR. GUTSCHYJA - DAN

Dr. GUTSCHY (48) sebi toči čaj, udiše njegovu aromu, i sa šalicom dopleše do radnog stola. No, čim sjedne, ozbiljan je. Uzme prvi karton s hrpe medicinskih dosjea na stolu.

INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA - DAN

Marija se trese u kadici u koju Bolničarka baca komade leda, iako su Mariji usne već poplavile.

INT. CIGAR KLUB - DAN

U zadimljenom klubu za gospodu i njihove cilindre, Dorotka i Hranilović pričaju s GOSPODINOM (70) koji niječno odmahuje glavom, ne, ne poznaje nikoga tko bi mogao biti Zagorski.

INT. ORDINACIJA DR. GUTSCHYJA - DAN

Dr. Gutschy zatvara i odlaže jedan dosje i uzima novi s hrpe. Čita ga. Odjednom je zaintrigiran onim što saznaje.

INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / TERAPIJA - DAN

Mariji stavljaju gumu u usta i pripremaju se pustiti struju kroz žice spojene na njezinu glavu.

EXT. ZGRADA SVEUČILIŠTA / STEPENIŠTE - DAN

Dorotka i Hranilović pokazuju PROFESORU (75) stranicu Obzora s tekstom. Profesor je očito fan Zagorskog, ali ne zna tko bi on mogao biti.

INT. ORDINACIJA DR. GUTSCHYJA - DAN

Dr. Gutschy nešto piše, ali mu pogled bježi na onaj karton koji je odložio sa strane. Da, opet će ga otvoriti...

INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / TERAPIJA - DAN

Mariji puštaju struju koja joj snažno protrese cijelo tijelo. Struja stane. Bolničarka namjesti brojčanik na jaču voltažu. I pusti struju. Marijin torzo odskoči od stola.

EXT. KLUB CABARET "IMPERIAL" - NOĆ

Dorotka i Hranilović izlaze iz Cabaret Imperiala umorni od potrage. A bogme se i popilo. Dorotka baci Obzor u smeće.

PRETAPANJE NA:

EXT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / PARK - DAN

Jutro cvrkuće u prekrasnom parku bolnice divnim pjevom raznih ptica koje povremeno proparaju ljudski krici iz bolnice.

INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / MARIJINA SOBA - DAN

Dr. Gutschy hladno promatra Mariju koja sjedi na krevetu, u bolničkoj haljini, i sasvim je grogi.

DR. GUTSCHY

Kupke i struja nisu vam pomogle ni prvi puta kad ste bili ovdje. Ja bih, uz vaše dopuštenje, pokušao s jednom novom metodom.

Marija gleda u "prazno".

DR. GUTSCHY (CONT'D)

U Beču sam stažirao kod doktora Freuda čija metoda se pokazala uspješnom kod žena. Izlječenje se može postići već za dvije godine.

Marija ne reagira. Gutschy pogleda u njezin karton.

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Vidim da ste već imali slom živaca i da ste..

(zastane)

Doživjeli neke teške događaje.

Marija pod težinom prisjećanja sklopi oči.

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Vaš muž vas je opisao kao

(čita)

"umobolnu odbjegli ženu". Ali ne piše zašto ste pobjegli od njega.

Marija ne pokazuje znakove da ga razumije pa on nastavi.

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Problem s traumama je da se vraćaju u raznim neugodnim simptomima, nakon što čovjek na njih zaboravi. Nužno je prisjetiti se teškog događaja i shvatiti što vas je točno u njemu povrijedilo.

Marija ne reagira.

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Sada je najvažnije da se naspavate.

Dr. Gutschy daje Mariji tabletu za spavanje, na svom dlanu. Ona je ne uzme rukom nego ustima, kao poslušni psić. Zatim legne i sklopi oči. Dr. Gutchy mirno izađe iz sobe.

PRETAPANJE NA:

INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / MARIJINA SOBA - DAN

Marija sjedi na krevetu, trezvenija, a Dr. Gutchy nasuprot nje.

DR. GUTSCHY
Samo ćemo razgovarati. Slažete se?

Marija ga udostoji praznog pogleda, ali ga to ne pokoleba.

DR. GUTSCHY (CONT'D)
Je li vas muž ikada udario?

Marija niječno odmahne glavom.

Dr. Gutschy nešto zapiše u karton.

DR. GUTSCHY (CONT'D)
Bio s drugim ženama?

Marija zakoluta očima: tako je predvidiv.

Dr. Gutschy bučno zaklopi karton.

DR. GUTSCHY (CONT'D)
Neću vam stavljati riječi u usta.
Ili ćete razgovarati dobrovoljno
ili nikako.

Dr. Gutschy pušta da prođe trenutak njezine odluke.

MARIJA
Zatvorio me ovdje jer sam psihički
oštećena.

DR. GUTSCHY
Što to znači?

MARIJA
Da sam slaba i pokvarena. A slabi
trebaju propasti po zakonu
evolucije.
(tiše)
Zovite me gospođa Nitković.

DR. GUTSCHY
 (zapisuje)
 Poznajete Darwina. Hm.
 (pažljivo)
 Jeste li imali ljubavnika u braku?

MARIJA
 O da, nekoliko.

Marija ga pogleda izazovno. Počne otkapčati haljinu, glumi zavodnicu, ali to radi nespretno pa djeluje kao neka nakaradna Merlinka.

MARIJA (CONT'D)
 Vruće mi je.

Dr. Gutschy ne reagira.

Marija se tobože hladi rubom haljine, podižući je tako da se vidi da nema gaćice.

DR. GUTSCHY
 Vruće vam je usred zime?

MARIJA
 Ledene kupke i struja potiču
 cirkulaciju. Probajte jednom.

Marija se uporno hladi, sve nesigurnija i nervoznija. Dr. Gutschy ustaje i prilazi joj.

Marija napravi pobjedničko - razočaranu grimasu: "znala sam".

Dr. Gutschy potegne deku s kreveta i njome ogrne Mariju.

MARIJA (CONT'D)
 (tužno)
 Vidite, nisam čak ni žena.

DR. GUTSCHY
 Jeste. Ali, neću zloupotrebiti svoj
 položaj.

Dr. Gutschy se vrati na svoj stolac i sjedne.

Mariji se u očima upali neko svjetlo.

INT. ORDINACIJA DR. GUTSCHYJA - DAN

Mariji se vratila boja u lice, puno je bistrija. Između nje i Dr. Gutschyja je njegov radni stol s obaveznom maketom mozga i Kernerovom knjigom poezije s mrljama tinte. Iza Marije se nazire kutak u sobi koji djeluje kao dnevni boravak.

Dr. Gutschy pruži Mariji šalicu sa čajem. Dok uzima šalicu, ruke joj se tresu.

DR. GUTSCHY
Čaj od konoplje. Silno ljekovit za psihi.

MARIJA
Čime sam ovo zaslužila?

DR. GUTSCHY
Ne morate zaslužiti svaku ljubaznost.

Marija ga pogleda kao da provjerava je li on ovdje lud.

MARIJA
Onda mi ukinite sedativ za spavanje.

Dr. Gutschy zapiše nešto u svoj notes.

DR. GUTSCHY
San je bitan za oporavak.

MARIJA
Ali nije noćna mora. Noćas sam sanjala muža a nisam se mogla probuditi.

Marija glasno SRČE čaj.

DR. GUTSCHY
Zašto srčete? Niste seljanka.

MARIJA
Zašto vi stalno pišete? Niste pisac.

Dr. Gutschy je zatečen.

MARIJA (CONT'D)
Rekli ste da ćemo RAZGOVARATI. A vi me ispitujete kao policajac.

DR. GUTSCHY
Tako bolje pamtim. Ali trudit ću se što manje pisati.

Marija kimne i pristojno otpije malo ovog ukusnog čaja.

INT. ORDINACIJA DR. GUTSCHYJA - DAN

Dr. Gutschy ulijeva čaj Mariji i sebi. Sada sjede u "boravku", kutu sobe s foteljama, tepihom i stolićem, a tu je i fonograf s pločom. Marija je još uvijek napeta i podozriva.

MARIJA

Ovako smo tata i ja pili čaj u kavani.

DR. GUTSCHY

O?! Vodio vas je u kavanu?

MARIJA

Često me vodio sa sobom u Zagreb. Išli bi najprije na menažeriju, da vidim tuljana koji gasi šibice dahom!

Dr. Gutschy sada prvi puta vidi nasmijanu Mariju, točnije, veselu djevojčicu u njoj.

MARIJA (CONT'D)

Ali, najljepše mi je bilo u kavani, osjećala sam se kao dama. Ponekad bi s nama bila teta Greta.

Dr. Gutschy je pozorno sluša i Marija se opušta.

MARIJA (CONT'D)

Od svih tatinih prijateljica, Greta mi je bila najdraža.

DR. GUTSCHY

Je li mama znala za nju?

MARIJA

Tata mi je zabranio da mami spominjem njegove prijateljice jer da ona to ne razumije pa se ljuti na njega.

DR. GUTSCHY

Niste mi odgovorili na pitanje.

Marija u trenutku postaje posramljena djevojčica.

MARIJA

Izletilo mi je jednom.
(sa samoprezirom)
Glupača.

DR. GUTSCHY

Kako je mama reagirala?

MARIJA

Tražila je da se zakunem u seku
Danicu da tata nije spavao kod
Grete.

(tiho)

I jesam.

DR. GUTSCHY

Lagali ste?

MARIJA

(kimne potvrdno)

Da se mama opet ne rasplače.
Ali mi nije povjerovala.

DR. GUTSCHY

Što vam je rekla?

MARIJA

Ništa. Zavezala me za drvo u šumi.
Ujutro me pronašla dadilja Marta.

Dr. Gutschy se umalo ne zagrcne čajem.

MARIJA (CONT'D)

Imala je pravo da me kazni, lagala
sam.

DR. GUTSCHY

Je li vaš otac imao pravo tražiti
od vas da lažete za njega?

MARIJA

(zbuni se)

Tata me volio. I Marta. Mogli su
tražiti od mene što hoće..

DR. GUTSCHY

Je li Marta ikad tražila da lažete
za nju?

Marija negirajući odmahne glavom. Oči joj se napune suzama.

MARIJA

Tata nikad nije rekao ni riječ
protiv mame, a ona mi je satima
pričala kako je on pokvaren i zao..
Mrzila sam ga..

(zapne joj u grlu)

Kad sam bila s njom, a kad sam bila
s njim, voljela sam ga..

Marija se bori sa suzama. Dr. Gutschy je blag i odlučan.

DR. GUTSCHY

Dijete ne može prihvatiti da njegov roditelj može biti sebičan i okrutan, pa preuzima krivnju za njegovo ponašanje na sebe. Ali, dijete nikad nije krivo - niti kad ubije.

Mariju ova informacija na trenutak utješi.

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Lagali ste jer ste majku htjeli zaštititi od patnje, a oca od njezine ljutnje.

MARIJA

Odbijam smišljati izgovore za svoje slabosti!

DR. GUTSCHY

A za njihove slabosti ih smišljate.

Marija ga pogleda u čudu, a onda brana popusti i suze poteku. Dr. Gutschy pruža Mariji maramicu iz svog džepa - iako na stolu stoji hrpa platnenih maramica.

EXT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / PARK - DAN

Marija je ogrnuta svojom pelerinom u koju gura lice da osjeti poznati miris. S Gutschyjem šeta kroz park čiju ljepotu ne narušavaju ni pacijenti koji tuda šetaju poput zombija.

MARIJA

Kad ćete me pustiti odavde?

DR. GUTSCHY

Kad se uvjerim da nema opasnosti da ćete opet imati nervni slom.

Mariju uhvati panika, "pa to je nemoguće".

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Iz vašeg kartona sam saznao za događaj koji mu je prethodio, ali mene zanima što se događalo U VAMA.

Marija kimne, s uzdahom - teško je to objasniti.

MARIJA

Obuzeo me osjećaj da sam trula i da sam zla jer samo trošim hranu koju bi netko vredniji trebao jesti..

(MORE)

MARIJA (CONT'D)

(tiho)

Ne znam zašto.

DR. GUTSCHY

Imate puno strože kriterije prema sebi nego prema drugima. Zato vas ljudi lako uvjere da ste onakvi kakvima vas oni vide.

Marija se naslonila na ogradu, promatra svoje lice u vodi.

MARIJA

Kako ću znati da ja sebe vidim točno, a ne drugi?

DR. GUTSCHY

Provjerite činjenice - objektivno.

MARIJA

Što sa činjenicom da sam ružna?

DR. GUTSCHY

Sebi možda jeste, meni niste.

Marija se nasmiješi u odrazu. Dr. Gutschy je potakne da krenu dalje.

MARIJA

Mužu sam ružna. Svejedno je dolazio k meni u krevet, znajući da mi se sve TO gadi..

(ne može reći "sex")

Nikad mu TO nisam uskratila.

DR. GUTSCHY

Zašto vas onda želi proglasiti umobolnom?

MARIJA

Zato da bi na moje ime svaki mjesec dobivao rentu, a nju bi izgubio da se razvedemo. Kao i dvadesest tisuća forinti miraza..

DR. GUTSCHY

(fućne impresioniran)

Volio bih da nekome toliko vrijedim

MARIJA

Ja ne bih!

DR. GUTSCHY
 (provocira je)
 Ja sam se školovao deset godina,
 zašto bi vi vrijedili više od mene?

MARIJA
 Jer je to cijena koju su odredili
 za mene, ali vrijedim mnogo više!

DR. GUTSCHY
 I to je objektivna činjenica.

Marija ga pogleda s nevjericom ali on je ozbiljan.

DR. GUTSCHY (CONT'D)
 Dat ću vam domaću zadaću.

INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / MARIJINA SOBA - DAN

Marija stoji pred stajaćim ogledalom i skida se. Brzo i sigurno. Zatim stane kad treba skinuti gaćice. Krene prvo skinuti gornji dio. Ipak skine prvo gaćice, ali zažmiri. Pa skine i negliže, ali i dalje žmireći, obuče natrag gaćice.

MARIJA
 Otvori oči, nisi grbava!

Stišće oči još jače. Počne se tresti i trgati negliže sa sebe silom. Da ne bi dobila nervni slom, radije slomi odraz svoje golotinje. Gurne ogledalo na pod i ono se razbije uz tresak.

INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / MARIJINA SOBA - DAN

Nešto kasnije, Marija sjedi skršeno na svom krevetu. Dr. Gutschy zamišljeno gleda krhotine ogledala.

DR. GUTSCHY
 Što se dogodilo?

MARIJA
 (rafalno nervozno)
 Učinilo mi se da me kroz ključanicu
 gleda muškarac. I da ulazi u sobu,
 da mi prilazi s leđa i grli me i
 stavlja povez na oči... nisam se
 više usudila otvoriti oči.

DR. GUTSCHY
 Zašto?

MARIJA
 Jer sam znala tko je on.

DR. GUTSCHY

Tko?
(oprezno)
Vaš otac?

MARIJA

Ne. Vi.

DR. GUTSCHY

U tome nema ništa loše. Takve
fantazije znače da ste zdrava žena.

MARIJA

Ali vi se meni uopće ne sviđate!

Dr. Gutschy se, bezizražajna lica, sagne i počne skupljati
krhotine stakla.

MARIJA (CONT'D)

(pokunjeno)
Oprostite. Lažem... da vidim kako
ćete reagirati.
Vidite da sam pokvarena.

DR. GUTSCHY

Niste. Samo me testirate, da li ću
vas povrijediti kad se naljutim.

Dr. Gutschy nastavi skupljati staklo. Marija se sagne, i
šutke skuplja krhotine zajedno s njim.

EXT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / PARK - DAN

Marija je primila pod ruku Dr. Gutschyja i šetaju pod velikim
kišobranom. Nebo nalikuje betonskoj kupoli s koje kaplje.

DR. GUTSCHY

Vi se teško nosite s procjenom što
je vaša odgovornost a što tuđa, čak
i za ono što očito nije vaša.

Dr. Gutschy pogledava Mariju ispod oka, ima neku namjeru.

MARIJA

Sve je na kraju naša odgovornost,
čak i ako nas pogodi munja.
Nismo smjeli izaći na kišu.

DR. GUTSCHY

Ali postoje prirodni zakoni protiv
kojih ne možemo učiniti ništa.
(zastane u koraku)
Kao žena, znate na što mislim.

Marija samo kimne i odšuti.

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Nama ljudima je lakše misliti da smo mi uzrokovali neki tragični događaj nego ga prihvatiti. To nas tješi, da imamo kontrolu nad događajima, ali je često nemamo.

Marija se zaustavi i pogleda Dr. Gutchyja u oči.

MARIJA

Na svoj..
(oprezno bira riječi)
tragični događaj, imala sam veći utjecaj nego što mislite.

Dr. Gutschy je zabrinut, pomalo uplašen od onoga što će čuti.

Marija gleda u jezero. Na jezeru lopoči i jedna divlja guska s mladima, skrivena ispod grane koja se nadvila nad jezero.

MARIJA (CONT'D)

Od trenutka kad su mi ga stavili na grudi onako plavog.. i drvenog..
zgužvanog kao stara lutka...

DR. GUTSCHY

Zar se nije rodio već mrtav?

MARIJA

(kimne potvrdno)
Mislili su da će oživjeti ako čuje moje srce. I tako je ležao na meni... čini mi se satima.

Marija je neobično mirna, odlučna da se suoči sa sobom.

MARIJA (CONT'D)

Kad sam došla doma, mislila sam da će Matray biti muž kakvog sam na trenutke vidjela u njemu - nježnog, pažljivog..

(uzdahne s težinom)

Odrastao je bez oca, opterećen s previše odgovornosti, a nije mu bilo lako ni samnom..

Ali, nakon toga me mrzio još više.

Dr. Gutschy je upitno pogleda, čeka daljnje objašnjenje.

MARIJA (CONT'D)

Doktor mu je rekao da sam bila
premršava u trudnoći i da sam mu
zato rodila mrtvog sina.

DR. GUTSCHY

Obično žene jedu za dvoje.

MARIJA

Otkako sam došla u tu kuću, Matray
mi je mjerio šnite kruha ravnalom.
Nisam smjela pojesti više od dvije
šnite dnevno.

Dr. Gutschy teškom mukom skriva bijes, ali ostaje analitičan.

DR. GUTSCHY

(pažljivo ali odlučno)

Ipak, znali ste da morate jesti.

MARIJA

Da. Da sam htjela, snašla bih se za
hranu.

Dr. Gutschy shvati što mu govori. I posljedice također.

MARIJA (CONT'D)

Moj sin nije mogao čuti moje srce
jer ono nije kucalo za njega.

(hladno)

Nisam ga željela.

Dr. Gutschy razmišlja što bi trebao reći, ali ne zna.

MARIJA (CONT'D)

Rekla sam vam da sam slaba i zla,
niste mi vjerovali.

Dr. Gutschyju je očito teško, ali on je čovjek s misijom.

DR. GUTSCHY

Zašto ga niste željeli?

MARIJA

Jer bi samo patio s roditeljima
koji se mrze.

DR. GUTSCHY

Kao što pate mnoga djeca. Ipak ih
majke vole.

Mariju hvata autodestruktivni bijes, zagrebe noktima lice.

MARIJA

Kažem vam da sam izrod!!

Dr. Gutschy joj drži čvrsto ruke da se ne grebe.

MARIJA (CONT'D)

Milijuni žena imaju djecu s muževima koji ih mrze, čak i tuku! Mene moj nikada nije udario! Samo ja neću dijete! Mene treba spaliti na lomači!

DR. GUTSCHY

Zašto?!

MARIJA

(urla bijesno)

Nastrano je da žena ne želi dijete!

Dr. Gutschy odahne jer je konačno na pravom putu.

DR. GUTSCHY

Marija, slušajte me.

(okrene je k sebi)

Mislite li da sve silovane žene žele djecu začetu na taj način?

Marija se iznenadi i na trenutak smiri.

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Vi niste htjeli dijete s tim čovjekom. Možda biste ga željeli s nekim drugim.

Marija ga netremice gleda.

DR. GUTSCHY (CONT'D)

Ako uopće ne želite biti majka, pa što? Ja ne želim biti otac, ali nemam osjećaj krivnje zbog toga.

(blago)

Imate pravo na svoje želje bez obzira što drugi o tome misle. Ako sam išta naučio u ovom poslu, to je da smo svi pritisnuti društvenim pravilima, a neka od njih su nečovječna.

(još nježnije)

Vi niste krivi što su vas prodali čovjeku s koji vas izgladnjuje.

Mariji se lice počne izobličavati u bezglasni krik. Dr. Gutschy je samo prihvati pod ruku da ne padne.

Onda ona pusti glas. Taj krik zapara zrakom kao grom i, kao da doista može kontrolirati prirodu, oblaci se razmaknu u tanak procjep. Dr. Gutschy pusti Mariju da urla na nebo, dajući joj sigurnost da je uz nju i čekajući da se istutnji.

EXT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / ORDINACIJA PROFESORA. DAN.

Marija, u bolničkoj odjeći, stoji s Dr. Gutschyjem pred Starim Psihijatrom koji pregledava dokumente.

STARI PSIHIJATAR

Pišete da je "s njezinom glavom sve u redu".

(sumnjičavo)

To ste zaključili nakon samo mjesec dana liječenja?

DR. GUTSCHY

Ledene kupke su silno pomogle.

Marija se mora ugristi za usnu da se ne nasmije.

STARI PSIHIJATAR

(još je sumnjičav)

Kako znate da se ne radi o dužem periodu lucide intervale?

DR. GUTSCHY

Ne znam, ali je mlada..

(značajno)

I trebala bi se što prije vratiti bračnim dužnostima.

Stari Psihijatar kimne s odobravanjem. Obrati se Mariji, no ne pogleda je nijednom, nego prelistava njezin karton.

STARI PSIHIJATAR

(trik-pitanje)

A vi, namjeravate li i dalje pisati za novine?

MARIJA

Moram. Moj muž slabo zarađuje.

Dr. Gutschy se ozbiljno uplaši da će Marija pretjerati.

STARI PSIHIJATAR

(lukavo)

A o ČEMU ćete to pisati?

MARIJA

O štruklima.
(nasmiješi se)
Za rubriku autohtoni recepti.

Stari Psihijatar je gleda trenutak, nimalo uvjeren u to, ali uzme nalivpero i potpiše otpusnicu.

Marija primijeti da se Dr. Gutschyja oznojio.

INT. ORDINACIJA DR. GUTSCHYJA / HODNIK BOLNICE - DAN

Marija je u haljini u kojoj je došla. Odlaze šalicu čaja na stolić, i zajedno s Dr. Gutchyjem ustaje da se pozdrave. Nema nikakvih stvari, osim otpusnice koju premeće po rukama. On je ispraća k vratima.

DR. GUTSCHY

Ako već morate pisati, pišite pjesme, ili priče.. kao Mažuranićka, a ne politiku.

MARIJA

A što je politika nego pričanje priča? Uglavnom opasnih priča koje nam propisuju kako da živimo i što da mislimo, kao da smo lutke u nekakvoj nakaznoj predstavi i želim se boriti protiv toga, istinom.

DR. GUTSCHY

Samo pazite da ne razbijete glavu pokušavajući razbiti zid. Mi smo zatucano društvo Marija.
(zabrinuto)

Pomirite se s mužem, prije svega.

Marija kimne i optimistično maše otpusnicom.

MARIJA

Mama će, kad ovo pročita, biti na mojoj strani, a tata će konačno popričati s Matrayem kako je već odavno trebao.

Na vratima, Dr. Gutschy primi Marijine ruke da ih smiri, i stisne ih, nimalo uvjeren da je shvatila što je na kocki.

DR. GUTSCHY

Ako opet završite u bolnici, nikad vas više neće pustiti van iz nje.

Marija kimne, čula ga je. Gledaju se jedan dugi trenutak.

Dr. Gutschy ne želi da mu izmaknu emocije, blago je odgurne.

DR. GUTSCHY (CONT'D)
Gospođa je došla po vas. Požurite
da ne čeka..

Marija se iznenadi. Pa klikne od veselja.

MARIJA
Mama!!?

INT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / HODNIK - DAN

Presretna Marija trči hodnikom bolnice prema izlazu.

Širom otvara ulazna vrata i zaslijepi je svjetlo.

MARIJA
Mama! Mamice!

EXT. PSIHIJATRIJSKA BOLNICA / ISPRED ULAZA - DAN

Ali, Mariju pred bolnicom čeka Marta - stisne je bol u
stomaku, lice joj se zgrči.

Marta joj mahne. Marija pokušava sakriti razočarenje, i, dok
dođe do Marte to joj većim dijelom uspije. Ali, Marta je
pronijeljiva. Čvrsto zagrlj Mariju.

MARTA
Kak si smršala! Sad ćemo te špek
podmazat ko pajceka!

Marija se kiselo nasmiješi, ali Marta ne dopušta suze.

MARTA (CONT'D)
Daj pogle, tu sam ga negde skrila!

Marta daje Mariji njezinu torbu sa stvarima.

MARIJA
Moja torba!?

MARTA
Dala mi ju je neka bradata žena u
Jagerhornu.

Marija iz torbe izvuče "Rauchov fascikl". S nevjericom ga
otvori i vidi pocijepane listove papira - na Marijinom licu
sreća najveća.

MARTA (CONT'D)
I čvarci su ti nutra...

Ali, Marija sad ima drugi cilj - potrči prema fijakeru.

MARIJA
Moramo na poštu prije zatvaranja!

Zbunjena Marta žuri za njom u fijaker.

INT./EXT. ORDINACIJA DR. GUTSCHYJA / ISPRED PSIHIJATRIJSKE
BOLNICE - DAN

Dr. Gutschy gleda kroz prozor kako fijaker odlazi iz dvorišta
bolnice.

Na licu mu se ne vide emocije. Otpije čaja pa odloži šalicu
na tanjurić. Šalica zvecká i zvecká dok on gleda za kočijom.

INT. GLAVNA POŠTA ZAGREB - DAN

Marija i Marta čekaju u redu pred šalterom. Marija stavlja
pocijepane listove u kovertu - vidimo naslov: EGY PERCZ.

MARIJA
Kad ispričam mami zašto sam
pobjegla od njega, oprostit će mi..

MARTA
Zna ona sve.

MARIJA
(kao da ne čuje)
...razumije što je nesretan brak.

MARTA
Još ti ne idi doma. Dok se Josipa
ne smiri.

Marija uporno odbija razumjeti što Marta govori.

MARIJA
Nego kuda ću!? Idem doma.

MARTA
(protisne s mukom)
Zabranila ti je da se vratiš doma.

MARIJA
Tko? Moja mama..? Zabranila - Meni?

MARTA

Budeš kod mojih rođaka tu blizu..

MARIJA

A tata, kaj je on..?

MARTA

Zalepil joj je šamar. Pak je
zašutil.

MARIJA

Kao i uvijek.

MARTA

(želi je razvedriti)
Kod mojih živi jedna mlada glumica,
ne buš sama.

Marija predaje POŠTANSKOM SLUŽBENIKU na šalteru kuvertu.

Na kuverti je ispisana adresa MAGARY TAGBLATT, BUDAPEST.

MARTA (V.O.)

Vratila se iz Beča, razvela se od
jednog poznatog arhitekta..

Ali, Marija je ne čuje, zavijena u tugu i očaj.

EXT. ZGRADA MARTINE RODJAKE U CENTRU - DAN

Marija i Marta su se približile ulazu u zgradu. Marija ne
želi ući, ali zna da nema izbora. Očajna je. Marti srce puca,
zagrlj Mariju, i ova utone u taj zagrljaj.

Marta tiho zapjeva uspavanku koju joj je davno pjevala.

MARTA

"Na te mislim kada zora sviće na te
mislim kad se budi dan.."

INT. STAN MARTINE RODJAKE - DAN (MUTED)

U skromnom građanskom stanu, Marta se pozdravlja sa svojom
RODJAKOM (45) dok Marija snuždeno stoji s torbom.

MARTA

"..na te mislim kad se svako biće
sprema tihi da prespava san."

JUMP CUT TO:

Marija daje rentu, lijepu ogrlicu, MARTINOJ RODJAKI.

MARTA (CONT'D)

"Na te mislim sunce kad se budi
samo na te uvek mislim ja"

JUMP CUT TO:

Marija i Marta se opraštaju na vratima stana i Marta odlazi.

MARTA (CONT'D)

"Tebe zlato moje srce ljubi na tom
svetu sreća si mi sva.."

JUMP CUT TO:

Martina Rođaka dovodi Mariju do vrata Irmine sobe.

INT. STAN MARTINE RODJAKE / IRMINA SOBA - DAN

Marija ulazi u sobu i ugleda IRMU POLAK (23) kako stoji
pokraj otvorenog prozora i otpuhuje dim cigarete van. Irma je
znatiželjno odmjeri od glave do pete.

IRMA

(nasmije se)

Dobrodošla! Ja sam Irma. Irma
Polak. Buduća zvijezda hrvatskog
glumišta.

Irmin smijeh i srdačnost Marija osjeća kao melem na otvorenu
ranu i to je trgne iz stupora. Irma pokaže na Marijin krevet.
Irma uvijek koristi puno njemačkih riječi.

IRMA (CONT'D)

Ovo je tvoj krevet!

Marija spusti torbu na svoj krevet.

MARIJA

Ja sam Marija.

IRMA

Ne da mi da pušim unutra. Da joj
smrdi. I meni smrdi, pa kaj.

Irma gasi cigaretu na dasci prozora.

IRMA (CONT'D)

Nemamo puno vremena, proba je za
pola sata.

Marija ne razumije o čemu Irma govori.

IRMA (CONT'D)

U teatru. Meine freund režira,
zapravo nije freund, ali će uskoro
to postati, verstehst du?

(opsceno namigne)

A ja želim glumiti u njegovoj
sljedećoj predstavi pa mu se idem
upucavati. A ti ideš samnom.

MARIJA

Na probu?

IRMA

Hm, kak vidim..

(na Marijinu torbu)

..nemaš klajdu viška, ha?

Irma otvara svoj ormar krcat haljinama.

IRMA (CONT'D)

Zato ja imam!

Iz galerije haljina i šešira, Irma bira jednu i baca je
Mariji. Marija je hvata, totalno zbunjena.

IRMA (CONT'D)

Ajde! Nećeš mi tu sjediti sama u
mraku!

(grleno se nasmije)

Skidaj se! Požuri!

Marija zbunjeno stoji s haljinom pred tom uragan ženom, i
krene se skidati jer uraganu nije pametno proturječiti.

EXT. HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE / STRAŽNJI ULAZ - NOĆ

Marija i Irma utrčavaju u kazalište na stražnji ulaz za
glumce, obje odjevene po modi.

INT. HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE / HODNIK - NOĆ

Marija i Irma idu mračnim hodnikom prema gledalištu. Irma po
putu skida kaput, ali Marija ostaje u svom. Štoviše, navlači
ovratnik na bradu. Irma joj priđe i odlučno rastvori kaput.

MARIJA

Nemoj. Tak sam nekako..

IRMA

Seksi? Ganz richtig! Poklanjam ti
klajdu, u njoj si mi tak *fatale*!

Marija se prestravi na tu mogućnost, a Irma je se nasmije i pomogne joj skinuti kaput, otkrivši fest dubok dekolte.

INT. HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE / GLEDALIŠTE - NOĆ

Ulaze u mračno gledalište. Na pozornici, TROJE GLUMACA i redatelj JOSIP BACH (28) održavaju probu.

Marija je opčinjena tim prostorom magije. Irma se nasmije kad joj vidi izraz lica i zgrabi je za ruku.

Irma vodi Mariju i pokazuje da budu tiho. Sjedaju u gledalište.

Sjednu iza SLAVKA VODVARKE (25), koji se okrene i nasmiješi Irmi u pozdrav. Irma mu prijateljski isplazi jezik. Slavko promotri Mariju pronicljivim okom zavodnika.

Marija ga uopće ne primjećuje, vidi samo pozornicu.

Slavko očima pita Irmu "tko je to", na što mu Irma zaprijeti prstom. On se nasmije i okrene naprijed prema pozornici.

Irma pokazuje Mariji režisera koji sjedi na rubu pozornice.

IRMA

Kaj nije sladak?

Marija je ne čuje. Gleda probu velikim dječjim očima.

INT. HRVATSKO NARODNO KAZALIŠTE / KAVANA ZA OSOBLJE - NOĆ

Kafić je zadimljen i pun glasnih glumica i glumaca. Čim uđe s Marijom, Irma je u svom prirodnom elementu i afektira.

IRMA

Bando glumačka, ovo je moja cimerica, Marija!

Glumci zorno pozdravljaju Mariju.

GLUMCI

Bog Marija! Booog!

Marija im se nasmiješi. Irma sjedne među glumce i zabrblja s jednim od njih. Marija ne zna kuda bi sa sobom i kaputom.

SLAVKO

Predlažem trampu, može?

Slavko pruža Mariji čašu nekog alkohola, a drugom rukom joj iz ruku uzme kaput.

MARIJA
Hvala, ali ne pijem.

Slavko nabaci kaput na naslon, pogleda fiksiranog u Mariju.

SLAVKO
To ja sebi velim svako jutro.

Marija ostaje ozbiljna, ne zna kud bi sa čašom, i odmakne se od Slavka, u neugodi. Slavko svojom čašom kucne njezinu.

SLAVKO (CONT'D)
Slavko Amadej Vodvarka, ljubim
ruke.

Irma ga čuje i okrene se prema Slavku.

IRMA
Prste sebi vraže!
(Mariji)
Slavkić je napisao ovu komediju!
Inače piše satire za Trn..

Marija je ugodno iznenađena na spomen Trna.

SLAVKO
I, jel' vam se svidio komad?

MARIJA
(neodređeno)
Zgodan je.

Slavko je upiknut u ego, ali se nasmije.

MARIJA (CONT'D)
Očito imate talent za ismijavanje
ljudskih slabosti.

Kad Marija želi vratiti Slavku svoju čašu, on je ne prihvaća, nego se, naprotiv, opet kucne s njom.

SLAVKO
(šeretski)
Ništa ljudsko nije mi strano.

IRMA
A žensko još manje!
(ugleda Bacha, Mariji)
Evo ga!

Iza Marije dolazi JOSIP BACH (23) koji se obraća glumcima.

BACH

Bili ste odlični! Od-li-čni!
Freundenreich, ti još uvijek malo
preglumljuješ, ali bit će to dobro.
(ugleda Mariju)
Marija?

MARIJA

Josip Bach!

Bach srdačno zagrli Mariju. Zatim je odmakne i odmjeri.

BACH

Pa ti si prava žena!

SLAVKO

I te kakva!

I trgne piće naskap. Marija okrene očima, "koji davež".

MARIJA

Rekao si mi da moram brzo odrasti
da zajedno radimo predstavu!

Oboje se nasmiju toj lijepoj uspomeni. Irma nije ljubomorna
ali još manje želi biti u drugom planu kad je Bach u pitanju.

IRMA

Gledale smo probu! Sjajno si to
postavio!

Bachu ne zarezuje Irmu, važno mu je što će reći Marija.

MARIJA

I meni se sviđa.

Bach prijateljski zagrli Mariju i obrati svima.

BACH

Marija je glumila u dramskoj grupi
koju sam vodio u školi kod časnih
sestara milosrdnica..

Svi su iznenađeni, naročito Slavko.

SLAVKO

(Mariji, lascivno)
O! Nadam se da si sačuvala
uniformu.

MARIJA

(Slavku, odbrusi)
Jesam, i bič za pokoru!

Slavko se nasmije, jako mu je simpatična.

BACH
Marija je pisala jednočinke.

Slavko pogleda Mariju drukčijim očima, to je nešto novo.

BACH (CONT'D)
(Slavku)
Ne brini, nije ti konkurencija. Ona
piše rodoljubne melodrame.

Bachov ton nije Mariji dobro zazvučao, pa provjerava.

MARIJA
Zar su bile loše?

BACH
Nisu, ne! Za djevojčicu od petnaest
godina. No ipak, to je bilo samo
patetično švrljanje po papiru.

Mariji se zamrzne osmijeh. Slavko to primjeti.

BACH (CONT'D)
(svima)
Sjećam se da je jednu potpisala sa -
ZAGORKA.

Bach ne želi uvrijediti Mariju, ali osjeća njezin talent
prijetnju. Glumci se nasmiju iz udvornosti prema svome
režiseru. Marija je povrijeđena, i Slavko suosjeća.

SLAVKO
Da si bio bolji učitelj, i ona bi
bolje pisala. Talenta joj očito
nije falilo.

Bach iznenađeno pogleda Slavka koji ga izazivački gleda.

IRMA
Pa nije Bach niš loše mislio, nicht
wahr? I ne moraš je braniti,
Slavkić, ima ona muža za to.

Mariju šokira ova izjava Irme, a i Slavko je iznenađen.

SLAVKO
(Mariji, kiselo)
Dama je udana? Ajmo u to ime još
jednu..

Slavko iskapi još jednu žesticu.

Marija se osjeća izdano, povrijeđeno gleda Irmu koja se već okrenula prema Bachu.

SLAVKO (CONT'D)
Udana, pa kaj? Nije te valjda sram.

MARIJA
Nije, ali nju bi trebalo biti!

Marija zgrabi kaput, i odlazi iz kafića.

Irma to ne primjećuje, fokusirana na Bacha. Slavku je žao što Marija odlazi. Pa čvrkne Irmu po kosi.

EXT. ZGRADA MARTINE RODJAKE. NOĆ.

Marija je stigla ispred zgrade gdje sada stanuje.

IRMA
Marija! Marija stani!

Marija se okrene, vidi Irmu kako trči prema njoj.

IRMA (CONT'D)
Was ist loss? Zašto se ljutiš?

MARIJA
Nemaš prava iznositi moju intimu!

IRMA
(nasmije se)
Aber, es interessiert niemanden!
Svi misle samo na sebe i nije ih
briga jesi li ti udana ili nisi!
(zagrli Mariju)
Herzlich, samo sam se šalila.

MARIJA
Brak nije šala. To je kotao u kojem
se kuhš živa!

IRMA
(nasmije se)
Kao žaba!
(zaigrano, lukavo)
A možeš biti i žabica koja skoči iz
braka i ode gde joj je lepše...

Marija se nasmije protiv volje jer je Irma pripito blesava.

IRMA (CONT'D)
Recimo, prema Slavku, kad se već
tol'ko trudi.

Marija je prezrivo pogleda.

IRMA (CONT'D)
Istina, nije lep, ali ima klikere!
Žene ga o-bo-ža-va-ju.
(namigne, značajno)
Ziher s veelikiiim razlogom.

MARIJA
Ne zanima me to!

Marija ulazi u haustor, Irma za njom.

IRMA
A! Du bist eine Lesben, kaj odmah
ne veliš! Sam da znaš, ich liebe
Manner, haarigen Manner...

Marija okrene očima i zalupi Irmi vrata pred nosom.

INT. STAN MARTINE RODJAKE / IRMINA SOBA - NOĆ

Marija i Irma se skidaju za spavanje.

IRMA
Ma ti si preosjetljiva.

MARIJA
To kažu oni koji te povrijede i
zbog toga nimalo ne mare!

Irma se zaplete u vlastitu haljinu i padne na krevet. Komična je dozlaboga ali Marija tjera svoje.

MARIJA (CONT'D)
I kaj to znači? Da moram trpit
svaku budalu po svaku cijenu?

IRMA
Verzeihung, aber Slavko nije
budala.
(dobrodušno i odlučno)
Ti imaš krivi stav! S tim stavom
uštirkane ritice, život će ti biti
pusta patnja, bez imalo užívanja.

MARIJA
Ne zanima me takva "uživancija"!

IRMA
Kaj se onda ne vratiš u samostan!

MARIJA
Bolje tamo nego u kazališni bordel!

Irma je iznenađeno pogleda.

MARIJA (CONT'D)
Oprosti..

IRMA
(uzdahne)
Ionako se nemreš rastat, samo se nerviraš.

MARIJA
Zašto ne mogu, ti si se rastala.

Legnu u krevet. Irma gasi svjetlo.

IRMA
Nije ti ovo Beč.. Da li te muž
tukao i slomil ti rebra?

MARIJA
Nije.

IRMA
Onda nećeš dobiti razvod.
(uzdahne)
A i da ga dobiješ, muža nitko neće
osuđivati nego buš ti bila kriva. A
ti si još i bedasta jer ne želiš
živjeti dok si mlada!

Marija ljutito otpuhne, ali ne na Irmu, na ljude.

IRMA (CONT'D)
Herzlich, nemoj se ljutiti. Baš mi
se sviđaš.

Irma se okrene na drugu stranu i zaspi.

Marija pokuša zaspati, ali ne može.

Ustaje i iz torbe vadi "Rauchov fascikl".

INT. STAN MARTINE RODJAKE / IRMINA SOBA - DAN

Jutro je. Irma hrče.

Marija je odjevena za izlazak. Uzima papire s naslovom JEDAN
ČASAK (Egy Percz). Marija preleti očima po tekstu na
hrvatskom i krene ga staviti u "Rauchov fascikl".

Zastane i prkosno zaškilji u potpis: JURICA ZAGORSKI. Zatim odlučno prekriži potpis.

Potpíše se sa - ZAGORKA.

JUMP CUT TO:

EXT. ULICA ISPRED OBZORA - DAN

Marija stoji ispred zgrade "Obzora" i čeka da prođe kočija.

Krene odlučno preko ulice.

INT. OBZOR / HODNIK - DAN

Marija prolazi hodnikom prema redakciji, osluškujući iznutra KUCKANJE PISAČIH MAŠINA. Odlučno grabi prema redakciji.

INT. OBZOR / REDAKCIJA - DAN

Marija prolazi pokraj radnih stolova i novinara. Svi se okreću za njom: "opet ova?"

Marija prilazi Pasarićevom stolu i, prije nego on stigne nešto reći, stavi pred njega na stol svoje papire.

MARIJA

Donijela sam vam dokaz.

Pasarić se namršti.

INT. OBZOR / REDAKCIJA - DAN -- NASTAVAK

Pasarić šara pogledom po njezinom tekstu, naslovu - JEDAN ČASAK (Egy Percz) pa u Mariju pa opet po tekstu..

MARIJA

To je prijevod teksta koji će sutra izaći u Budapest Tagblattu.

PASARIĆ

(podozrivo)

Otkuda vam..?

MARIJA

Govori o tome kako seljaci ulaze u krive vlakove jer ne znaju da Eđ Pert znači da vlak stoji na stanici još samo jedan čas.

Novinari su okružili Pasarićev stol, gledaju što se događa.

PASARIĆ

(zaustavi je)

Hoćete reći da ste vi prevodili
tekstove objavljene u Budapest
Tagblattu, i slali ih u našu
redakciju?

MARIJA

Tako je. Odmah nakon što bih u
Tagblatt poslala originale.

Tišina.

PASARIĆ

Ne razumijem..?

MARIJA

(iziritirano)

To je bar jasno. Ne smijete u
Obzoru objavljivati tekstove protiv
vlasti, jer bi ih cenzor odmah
izbacio, je li tako. Ali, ne smiju
dirati tekstove koji su objavljeni
u mađarskim novinama, makar kako
oni bili kritični...

Pasarić automatski kimne, sve to zna ali i dalje ne razumije.

MARIJA (CONT'D)

Pa sam došla na ideju da
istovremeno kad šaljem tekstove u
Tagblatt, i vama pošaljem njihove
prijevode, da ih možete što prije
objaviti.

(nasmije se ponosno)

I upalilo je!

Marija pokaže na svoj tekst u Pasarićevim rukama.

MARIJA (CONT'D)

Ovaj prijevod sam odlučila donijeti
osobno.

Pasarić odbija prihvatiti očito, i ostali novinari su
zanimili: o čemu ona to, zaboga, lupeta?

PASARIĆ

Vi znate tko je Jurica Zagorski?

Sad je već jako nervira njegova zblesiranost situacijom.

MARIJA

JA sam Jurica Zagorski.
(nasmiješi se prkosno)
Od danas se potpisujem kao Zagorka.

Nakon prvog susreta s vanzemalcem, negiranje je normalno. Muk je zasjeo u redakciju na nekoliko dugih sekundi. Marija prelazi po zbunjenim i namrgođenim licima novinara.

DEŽMAN

Josipe, poslali su je da nas uništi.

Marija je zbunjena.

DEŽMAN (CONT'D)

Kad bi se pročulo da žena stoji iza Zagorskog - Obzor bi bio mrtav.

PASARIĆ

Za khuenovce, i za opoziciju.
I za sve pretplatnike.

Novinari zažamore s mješavinom straha i ljutnje.

Mazzura je izašao iz svog ureda, no tek nekoliko novinara ga primijeti, i povuku se u strahu.

Marija shvaća da joj nitko ne vjeruje. Krene citirati članak, brzo kao iz mitraljeza.

MARIJA

"Naša gospoda na vlasti natječu se kako će što više ugoditi Mađarima, dok narod trpi njihovo tlačenje. Ali, gospodo silnici pazite! Mogli biste doći do stanice, na kojoj će narod vašem opstanku viknuti Jedan časak!"

(pokaže na tekst)

Trideseti redak.

Marijina sigurnost pokoleba Pasarića. On nemoćno sjedne.

PASARIĆ

Ja bum se ubil.

Marija nabaci najšarmantiji osmijeh.

PASARIĆ (CONT'D)

Je li tko čuo za ženskog novinara u Europi?

Nitko, svi su zbunjeni. Osim Dežmana.

DEŽMAN

Zašto je onda urednik Tagblatta
uplaćivao honorar Andresu Matrayu?

Marija osjeća da ulazi u klopku i da je ne može izbjeći.

MARIJA

Jer je on moj muž.

Marija je u slobodnom padu i hvata se za zrak..

MARIJA (CONT'D)

Znate da žena ne smije imati račun
u banci ali smije njezin muž..

DEŽMAN

Poznati mađarski nacionalisti.

MARIJA

(očajnički)

On to jest, da, ali ja nisam!

Marija udahne, svjesna da sada ne smije izgubiti živce.

MARIJA (CONT'D)

Razmislite. Meni je on odličan
paravan, da pišem kako želim, a
njega nije briga dokle god dobiva
moj novac.

PASARIĆ

Onda nam vaš muž može posvjedočiti
da ste vi Jurica Zagorski?

MARIJA

Ne može.

(ispravi se)

Može, ali neće. Nismo u dobrim
odnosima.

"Škljoc!" - zamka se zatvorila.

Pasarić ustaje i daje na znanje da je razgovor završen.

PASARIĆ

Moram razmisliti. Javit ću vam se.

MARIJA

Mogu vam biti korisna i kao
redaktor tekstova na mađarskom..

(usrdno)

Radit ću bilo što. Samo da sam u
Obzoru.

Na njezine zadnje riječi, novinari se uskomešaju u nelagodi, to je slika koja im se nimalo ne sviđa.

PASARIĆ
Molim vas da sad odete.
(pokaže izlaz)
Svakako ćemo vam se javiti.

MAZZURA
(zagrmi)
A ne! To nećemo!!

INT. OBZOR / REDAKCIJA - DAN

Mazzura vuče Mariju za ovratnik i ruku prema izlazu. On je vrlo visok, ona niska, gotovo je nosi kroz redakciju. Novinari mu se sklanjaju s puta.

MAZZURA
Neće meni baba sjedit u Obzoru dok
san mu ja direktor!

PASARIĆ
Šime, nemoj tako sa ženom..

Novinarima je neugodno, ali nitko se ne suprotstavlja Šefu. Marija se sabere, odgurne Mazzuru i stane na noge, bijesna.

MARIJA
Zar silom na slabijega od sebe!?
Kakav ste vi to čovjek?

Novinari ustuknu, a u Mazzuri zavitla bijes svih bura podno Biokova. Kad se Marija okrene da ode, on je odostraga zgrabi ispod ramena i podigne u zrak...

EXT. ULICA ISPRED OBZORA - DAN

Mazzura grubo spusti, gotovo baci, Mariju na ulicu ispred ulaza u Obzor.

MAZZURA
Ne znam šta ti je bia plan, ali još
jednom kroči kroz ova vrata, ubit
ću te ka psa!

Marija ustaje što brže može. Potpuno je u šoku. Skuplja sebe, stvari iz torbe, komadiće dostojanstva..

Prolaznici gledaju, obilaze je, zgražaju se, izbjegavaju je.

Marija odlazi ulicom, posramljena do srži. Bijesno tare suzu, i prkosno stišće zube.

PRETAPANJE NA:

EXT. JURJEVSKA ULICA NA GORNJEM GRADU - NOĆ

Praznom ulicom je prošao NAŽIGAČ, paleći uličnu rasvjetu, dok njome žuri čovjek u mantilu, noseći debeli fascikl pod rukom.

Pasarić ulazi kroz masivna ulična vratima u dvorište prema luksuznoj palači.

Na tabli iznad vrata čitamo JURJEVSKA 5.

EXT. REZIDENCIJA STROSSMAYER / DVORIŠTE / PREDVORJE - NOĆ

Pasarić čuje približavanje koraka iznutra. Vrata otvara SLUGA U LIVREJI (20).

Pasarić mu predaje pismo.

PASARIĆ

Dobra večer. Njegovoj eminenciji na ruke.

SLUGA kimne. Krene zatvoriti vrata, ali se iznutra čuje gromki glas.

BISKUP (V.O.)

Josipe!! Jesi li to ti?!

INT. REZIDENCIJA STROSSMAYER / PREDVORJE - NOĆ

Sluga zatvara vrata za Pasarićem koji gleda oko sebe: arhitektonski kitnjasto, barokno predvorje signalizira da vlasnik nije nimalo asketski tip.

BISKUP

Josipe moj!

U susret mu dolazi BISKUP JOSIP JURAJ STROSSMAYER (90) u pidžami i ogrtaču, s noćnom kapićom na glavi. To je čovjek koji izgleda moćno bez ijednog znaka moći na sebi.

BISKUP (CONT'D)

Kakva te nevolja dovodi u ovo doba?

Biskup stisne Pasariću ruku, toplo, kao starom prijatelju.

PASARIĆ
(pokaže fascikl)
Jedna žena, biskupe.

Biskup živne kao pravi Slavonac koji je namirisao kulen.

BISKUP
O! Pa žene su moja omiljena vrsta
nevolje!

Pasarić se nasmije živahnom biskupu, usprkos zabrinutosti.
Biskup ga zagrlji pa krenu prema sobi, dok Sluga gasi jednu po
jednu uljanu lampu u predvorju.

EXT. JURJEVSKA ULICA NA GORNJEM GRADU - NOĆ

Svjetla se gase i na prozorima ostalih gornjogradskih zgrada.

Iz daljine se čuje usklik vozača fijakera "Oopaaa!"

FADE TO BLACK.

KRAJ PRVE EPIZODE.